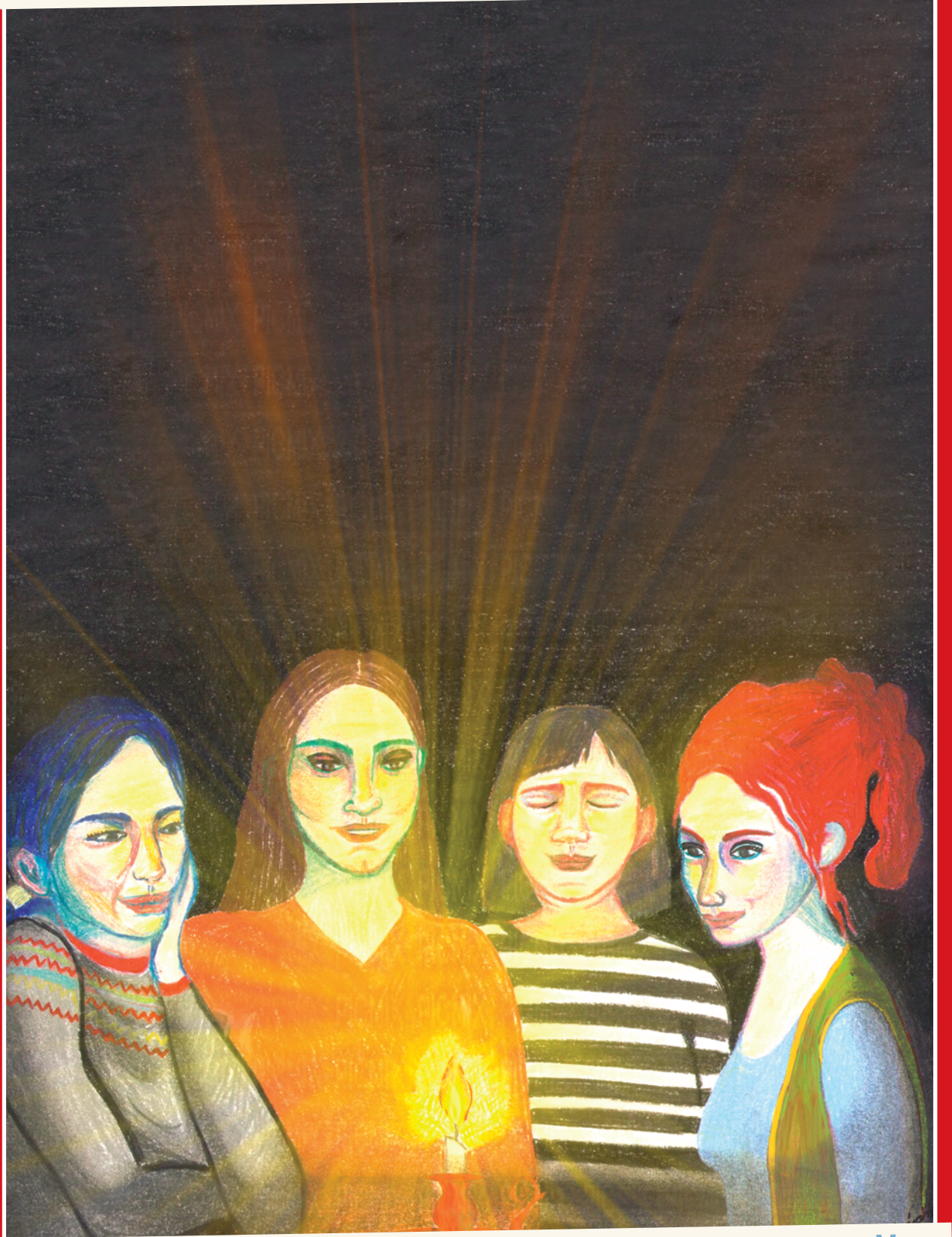

ekmek ve gül

İNCECİK BİR IŞIK İLE

KARANLIK DÖNÜŞÜYOR AYDINLIĞA

Adları yıldızlarda
yazılı kadınlar

7

Yasa dediler KHK
çıktı, kadro dediler
kuş çıktı!

12

Hepimiz 'Kevin
Hakkında
Konuşmalıyız'

19

İÇİNDEKİLER

Yeni yıl, yeni umutlar.....	3
Biz zaten sizinle değiliz!.....	4
Yorucu vardiyaların tüketemediği umutlarla.....	5
Umudu dürt, umutsuzluğu yatıştır!.....	5
Yeni yıla da el ele girdik.....	6
Bizim mahallenin kadınları mücadeleye hazır.....	6
TARİH: Adları yıldızlarda yazılı kadınlar.....	7
Eee kurtulduk mu?.....	8
Bu sahne kadınların.....	8
İÇİMİZDEN BİRİ.....	9
Metal işçisi kadınlar: BU İŞ BÖYLE OLMAZ.....	10
Şu asgari ücret meselesini çözebilir miyiz?.....	10
Asıl bizi bu yoksullağa itenlerin eline diline dursun.....	10
Neden sendikalı olmak istedim?.....	11
Bir kadın işçi Türk Metal'i anlatıyor.....	11
Yasa dediler KHK çıktı, kadro dediler KUŞ çıktı!.....	12
Arabulucu değil, haklarımızı istiyoruz.....	14
Bize ayrımcılık yapmayın yeter!.....	14
Acaba sevgilim buna kızar mı?.....	14
SAĞLIK: Vajinit.....	15
Nermin'in hayatında ne değişti?.....	16
Zühal'in davası emsal olsun.....	16
Bizler yaşamak zorundayız.....	17
Cennet'in ayakta kalma mücadelesi.....	18
Hepimiz 'Kevin Hakkında Konuşmalıyız'.....	19
Yaşamı ile mücadeleyi harmanlamış bir güvercin.....	19
Bir küçük ablalık müessesesi.....	20
Gülseren.....	21
Yetişir mi sana sesim, arkadaşım!.....	22
Ağır olan yaşamlarımız değil sustuklarımızdır.....	22
MEKTUBUMUZ VAR.....	23
Ayrımcılığa karşı bir okuma-yazma hikayesi.....	24

Karanlığı yıkmak için yakınmak yetmez BİR MUM DA YAKMAK GEREK

Sesi acıdan kapkara... Sesi öfke-den çatlak çatlak... Sesi isyan-dan dalga dalga bir kadın. “Yavrularımın emziği elimde kaldı” diyor mavi bir emziği avucunun içinde sıkarak. “Herkes duy-sun beni. Kimseler sahip çıkmadı bana. Sığınmaevlerinde kaldım. Koruyamadım çocuklarımı. Şimdi yoklar. Hiç kimsem yok. Ne olacak şimdi, kim verecek o çocukların hesabını? Polisine, amirine, savcısına yalvardım. Beni bu adamdan kurtarın dedim. Hiçbirini sahip çıkmadınız... Yeter artık...”

Dilek'in sesi bu. Boşanma aşaması-na geldiği kocası defalarca kapısına dayanmaktan çekinmedi, o koca 2 ve 3 ya-şındaki kızlarını görme bahanesiyle alıp götürdüğü evinde öldürdü, sonra da in-tihar etti. Kocanın abisi “Anne sebebi-yet vermiş ki olmuş. Ondan sonra kadın cinayetleri oluyor. Devlete rica ediyorum. Biraz da erkekleri düşünsün” di-yebildi.

Bu nasıl bir nefret ki bir erkek sırf ken-disinden boşanmak istiyor diye, sırf kadın-dan öc almak için, sırf kadını cezalandır-mak için çocuklarını öldürüyor! Bu nasıl bir alışmışlık ki “Biz kadını öldürür sanı-yorduk, çocukları öldürmesine şaşırdık” diyor katili tanıyanlar! Bu nasıl bir perva-sızlık ki yargısıyla, polisiyle, memuruyla koca devlet; “Beni bu adamdan kurtarın” çağlığı atarak umar arayan kadının çocukla-rıyla sınanacağını bile bile “Babalarıdır, görsün” diye veriveriyor çocukları azraille-rinin eline! Nasıl bir düzendir ki bu bir kere, iki kere, üç kere değil, sayısız kez ya-şanıyor... Bu nasıl bir kadın düşmanlığı! Bu nasıl bir savaş! Bu nasıl bir katliamdır?!

Sadece 2017'de, basına yansıdığı kada-rıyla en az 419 kadın, erkek şiddeti nede-niyle öldürüldü. Rakamlar, kadın cinayetle-rinin geçen seneye göre yüzde 25 arttığını gösteriyor. Kadınların çoğu, boşanmak ya da ayrılmak istedikleri için öldürüldü... Tam da bu rakamın üstüne Aile Bakanı “Geçen yıl boşanma oranlarını düşürdük” diyor. Evet, çünkü kadınlar ölüyor!

Sadece 1 yıl içinde onlarca yasa geçti kadınları yaşamın her alanından çekip al-mayı hedefleyen. Kadınları bu katliam dü-zeninde boynunu kurbanlık koyunmuşça-

sına bıçak altına yatmaya rıza gösterecek duruma getirmeyi amaçlayan yasalardan ikrah ettik.

Sadece 1 yıl içinde etkisi, yetkisi artsın diye sağlığa, eğitime, kültüre, sanata ayrı-lmayan bütçelerin oluk oluk akıtıldığı Diya-net İşleri Başkanlığından onlarca kadın ve çocuk düşmanı fetva dinledik. “Babanın öz kızına şehvet duyması haram değil” diyen, “Telefon, faks, SMS ve internet ile karınız-dan boşanabilirsiniz” diyen, “Kız çocukla-rının 9 yaşında gebe kalabileceklerini, er-kek çocuklarının 12 yaşında baba olabile-ceklerini” söyleyen bir devlet kurumu, tam 9 bakanlığın bütçesinden daha büyük bir bütçeye sahip!

Her gün onca çocuk istismarı vakasında sanıkların çoğunun din adamlığı görevini ifa eden kişiler olduğu, tarikat yurtlarının çocuğun cinsel istismarının rutine döndü-ğü yerler haline geldiği bir ikiye bölünmüş tam ortasında, adeta bir çukurun içindeyiz.

Çocuklar ve kadınlar için böylesi bir ha-yatı fetva edenler, asgari ücretle kaç somun ekmek alabileceğimizi kuruş kuruş hesap ederken kaç asgari ücretle sıfır araba alna-bileceği hesabıyla bizimle dalga geçenler, başı sıkışınca yıllar yılı vaat ettikleri taşero-na kadroyu bir KHK ile çıkarıverip övünüp durdukları o kadroyu da boynumuza yeni bir tasma haline getirenler, katillere “öfkeli

baba/koca” deyip, kadınları ve çocukları koruyan 6284 sayılı şiddet yasasını “ay bu da kadınlara çok hak veriyor, kadın-lar şımarıyor” diye kırpmaya çalışanlar, bizim çocuklara tarikat yurtlarında teca-vüzü reva görüp kendi çocuklarına Man Adasına yüzen gemicikler yaptırılar... Hepsi “tek”, hepsi “adam”! Onlar bir, ama biz değiliz...

Tarih takvim bahane, ihtiyaç bir mu-hasebe... Yeni yıl, kendimize layık gör-düğümüz hayatlara erişmek için tuttu-ğumuz dileklerin, hayallerin; birbirimi-ze verdiğimiz nasihatlerin, değer verdi-ğimiz ne varsa onun üstüne yemin et-mek gibi içten alınan kararların zama-nıdır. Her “yeni”, olan bitenin hesabını görmenin, bu muhasebeden dersler çı-karmanın zamanıdır.

İşte dergimizin yeni yılın bu ilk sa-yısı da kadınlara layık görülenlerle ka-dınların kendileri için diledikleri ara-sındaki farkın nasıl da muazzam boyutla-ra ulaştığını gösteriyor bir bakıma. Sade-ce yaşadığımız zorlukların değil, aynı za-manda bunlarla baş etme stratejilerimi-zin, neyi nasıl tartıştığımızın, bu karanlı-ğa nerelerden gedik açabileceğimizin, bu gedikleri nasıl büyütebileceğimizin de dökümünü yapıyor.

Kadınların anlattıkları gösteriyor ki yakın-manın yerini yakmanın, yıkılmanın yerini yıkmanın alacağı günler çoktan gelmiş. Bizi, bilcümle kadınları ve kadınlığı yakıp yıkma kararını çoktan almışların karşısına dimdik çıkma zamanı gelmiş de geçiyor bile.

Direnç bir ışık gibidir, önce çatlatır, sonra o çatlaktan sızar, o çatlaktan başlayıp yıkar yıkılmaz sanılan dağları...

Direncimiz kuvvetli, ışığımız bol diye kadınları kadınlarla buluşturmaya devam edeceğimiz bir 2018'e başladık. Karanlığı yıkmak için yakınmak yetmez, bir mum da yakmak gerek.

Yanan mumlarımız çok olsun...

Sevgili Sinejan Kut'a kadınların direnci ve ışığını kapağına taşıyamıza vesile olan güzel çalışması için teşekkürü borç biliyoruz. Ellere sağlık!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Cemal Dursun

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışları Müdürü: İsmail Cem Şimşek

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif

Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş

Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21

Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL

Tel: 0850 302 20 67

Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ

Baskı: SM Matbaacılık

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.

Altay Sokak. No:10 (A Blok)

Yenibosna-Bahçelievler /

İSTANBUL

Tel: 0 212 654 94 18

YENİ YIL YENİ UMUTLAR

Yeni yıl kutlama geleneği, aslında insanın yaşadığı çok eski zamanların değişim /dönüşüm coşkusu da zamanın ruhuna bürünmüş olarak hâlâ taşımaya ve yaşatmaya devam ediyor. Kollektif bellek, bugünün isimsiz ve sayısız kahramanı tarafından bu değişim ve dönüşümün coşkusuyla canlanmayı, gerçekten yeni bir hayatın yaratımına esin ve klavuz olmayı bekliyor.

Cevriye AYDIN

Bilinen ilk takvim, M.Ö. 4. binyılda Mezopotamya ve Mısır uygarlıklarında kullanılmış. Esasında soyut bir kavram olan evrenin zaman boyutu, böylece insanlar tarafından ölçülebilir bir somutlukla kavranabilmiş. Bugün ise saniyenin binde, milyonda biri ölçülebiliyor.

Yeni bir yıla girmek, pek çok kültürde eski döngüsel keşiflerin izini taşır. Yılın en uzun gecesi olan 21 Aralık'tan sonra, gündüzün gece ile mücadelesinde geceyi yenmeye başlaması, yeni bir yılın müjdecisi olarak kabul edilir. Bugün bir tüketim ve eğlence çılgınlığına dönüşmüş olan yeni yıl kutlama geleneği, aslında insanın yaşadığı çok eski zamanların değişim/dönüşüm coşkusu da zamanın ruhuna bürünmüş olarak hâlâ taşımaya ve yaşatmaya devam ediyor.

Tarih, kayda geçmiş değişimler toplamı olarak insanın yeryüzündeki macerasının güncesi sayılır. Hiç birimizin tek başına bir ömürlük sürede bütün ayrıntılarıyla vâkıf olamayacağımız kadar derin ve öyle büyük bir bilgi yığınağıdır ki, gelişen bilimler ve çeşitli disiplinler sayesinde olayları, gelişmeleri ve dönüşümleri bağlamları içinde anlamamıza olanak verir. Yaşanmış bütün yeni yıllar şimdi bir tarihtir, bu zaman ırmağında.

Öte yandan, tarih, bellektir bir bakıma; kolektif bir bellektir, tarih esasında.

Aslanların tarihi ile avcılarının tarihi, yönetenlerin tarihi ile yönetilenlerin tarihi, ezenlerin tarihi ile ezilenlerin tarihi farklıdır. Bu bakımdan bellekleri de farklıdır. Çünkü her sınıf, kendi bulunduğu yerden yapar tarihini ve yazar... Aslanla avcının durumu gibi; avcının zaferi, aslanın sonudur.

SINIFIN BELLEĞİNE YAZILAN BEDDUA

Tarihten çıkıp bugüne bakalım. Medya, bir günlük tarih yazımı veya görüntülü günlük tarih anlatımıdır. Bakalım, iki sınıfın da üzerinde en çok direndiği asgari ücretin tespiti her sınıfın medyasında nasıl görünüyor?

Asgari ücret tespiti, işçi sınıfı için yaşamsal önem taşır. Yönetenlerin medyasından okunduğunda, işçiye ilave verilen her kuruş memleketin ekonomisini batıracaktır; onların tarihindeki gerçek böyledir. Milyonlarca işçi için ise tespit edilen 1603 TL asgari ücret, insanca bir yaşam düzeyi sağlamak bir yana, temel ihtiyaç maddelerine yapılan zamlar nedeniyle, bir önceki yıl satın alabildiği ihtiyaçların aynısını almaya bile yetmeyecek bir rakamdır. Zira bizzat devletin istatistik kurumu TÜİK, bir kişinin açlık sınırının en az 1893 TL olduğunu tespit ediyor.

İşçilerin tarihinde 2018 yılı, insanca yaşamaya yetmeyecek bir ücretle başlamış bir yıldır.

Yandaş medyada "Bir işçi 42 asgari ücretle pırıl pırıl sıfır bir araba alabilir" diye yorum yapıyor bir hükümet yetkilisi. Kendisi asgari ücret değil ayda en az birkaç on bin TL kazanmaktadır, devlet bütçesinden, işçilerin emekçilerin ödediği vergilerle... Ama işçiye, kendi vergileriyle oluşan devlet gelirlerinden, insanca yaşanacak ücret yerine, "42 asgari ücretle pırıl pırıl, sıfır bir araba" şeklinde ham hayal uygun görülür.

Bir başka hükümet yetkilisi "Asgari ücret niye

yetmesin, bal gibi yeter" derken, Cumhurbaşkanı Erdoğan "Elinize dilinize dursun" diye, itiraz eden işçiye beddua ediyor. Sanki asgari ücret işçinin kendi çalışmasının, emeğinin, ürettiğinin ortaya çıkardığı bir değerden oluşmuyor da, vatandaşın vergisiyle yetki ve bütçe kullanan Erdoğan'ın cebinden gidiyor!

ZAMANINI BEKLEYEN YAMAN ÇELİŞKİLER

Yeni yıla girerken, dakika bir gol bir; asgari ücret açlık sınırının 442 TL altında belirlendi!

Bakalım öteki gelişmelere.

Yol, köprü, tüp geçit, metro, gösterişli açılışlar, milli çıkarlar uğruna sürekli işçiden emekçiden fedakarlık... Müftüden imamdan nikah memuru, kadından en az üç çocuk, çocuktan dindarlık, kindarlık, sonra her ikisine birden cinsel istismar, cinsel istismara sürekli bir hayırhahlık, etkili yetkililerin ahlaksız fetvalarına, sapık fantezi performansına sükut... Eline palayı silahı kapıp ortalığa dökülenlerin din iman vatan millet diye vahşet kasma isteklerine KHK desteği...

İşçi emekçiye gelince "Elinize dilinize dursun" diye beddualar, kadro isteyen taşeron işçiye "Çalışıyorsun ya, ne kadrosul!" diye fırçalar, kıdem tazminatına göz dikmeler, iş davalarında zorunlu arabuluculuk şartı ile işçinin hak edişlerinin işverene kısa yoldan altın tepside sunulması, işverene OHAL ile grev yasağı desteği, asgari ücreti açlık sınırının 442 TL altında tutma...

Bütün bu yaman çelişkiler, zannetmeyin ki, işçi ve emekçilerin, işsizlerin ve yoksulların gözünden kaçtı.

Bu ayyuka çıkmış sınıfsal çelişkilerin üstüne tüy diken diğer gelişmeleri de hatırlayalım. Reza Zarrab davasında ortaya dökülen yolsuzluk belgeleri, muhalif basında haklı olarak "Reza-Let" diye adlandırıldı. Erdoğan'ın aile fertlerinin adı geçen Man Adası'ndaki şirketlerine vergiden kaçırma amaçlı astronomik para transferlerine ilişkin belgeler ulu orta ortalıkta sallandı. 2017 sonlanırken bu iki olay, adeta Türkiye'nin egemen sınıflarının kale burçlarında kimliklerini imleyen göstergeler gibi dalgalandı.

Dünya bunları yazdı, çizdi; çok tehlikeli sulara açılan bağlantıları üzerine pek çok yorum yapıldı. Ama yönetici sınıf adeta mevcut durumu sükut ile ikrar eder gibi bir iki tutarsız açıklamanın dışında hiçbir şey yapmadı. Ne yer yerinden oynadı, ne kimse koltuğundan... Belgeler dalgalanarak vakti zamanının gelmesini bekliyor.

'USTALAŞTIK BİRAZ DAHA...'

2017 bir yanıyla işçi ve emekçilerin gerilim, baskı ve sindirme altında, ekonomik güçlükler, iş güvencesinin ortadan kalkması ve işsizlikle sınıandıkları bir yıl olarak geçti.

Öte yandan işçi sınıfı da 2017'yi kendi tarihine kendi yöntemleriyle yazdı.

İşçi sınıfı, bu koşullar altında kadınıyla erkeğiyle sendikalaşma mücadelesini yükseltti, işyeri ve ülke düzeyinde kendi kaderi üzerinde belirleyici olma bilinci arttı. Bir yıl daha, hükümet politikalarının işçi ve emekçileri nasıl ezip, bölüp güçsüzleştirdiğinin daha çok farkına vardığı deneyimlerle geçti. Yeni bir yıl başlarken, işçi ve emekçiler ülkenin içinden geçtiği süreçte kendi tarihsel rollerini üstlenmeye zorlanacakları daha ileri bir mevziye itildiler. ►►►

►►► İstanbul'da Akkim, Posco Assan, DHL Express, Kod-A, Eren Enerji, Babacanlar Kargo'da sendikalaştıkları için işten atılan onlarca işçi 2018 yılına direnişle girdi. Metal sektöründe toplu sözleşme sürecinde işçiler eylem halindeydi. Geçmiş yılların mücadele deneyimleri birikerek önemli atılımlar için ortak bir meca bulmaya çalışıyor.

"Cumhurbaşkanı işçi aleyhine açıklamalar yapıp duruyor. Yani tamamen örgütlenmenin bitmesini ister gibi konuşuyor. En son asgari ücret açıklamasında beğenmeyenlere beddua eder gibiydi. İşverenlerle toplantısında 'Sizin rahatınız kaçmasın, grevler olmasın diye OHAL'i kaldırmıyoruz' diyebiliyor" diyen işçi, kuşkusuz ki olaylara kendi durduğu yerden, sınıfının içinden bakarak konuşuyor. Daha ileri bir adım atması için koşullar olgunlaşıyor.

Kadın işçiler, mücadeleye atıldığında tarihsel rollerini çok daha atak ve ileri bir noktadan üstleniyorlar. Tarih bunun sayısız deneyimine tanık. Bugün de aynı atak ve kararlı duruşa geçiyorlar, tereddütsüz. Kod-A işçisi Nurten Varlık, yeni bir yıla girerken direnişin içinde. "Tüm kadınlar mücadele eden kadınların deneyimlerini örnek alıp mücadelesini yükseltmelidir. Kadınlar eylemde oldukça mücadele yükselecektir. Çünkü kadınlar bir şeylerin karşısında oldukça zafer yakınlaşıyor. Esas güç kadın işçilerin ellerindedir" derken, bütün tarihsel zincirlerini oracıkta bırakıp, bütün tarihsel mücadele deneyimlerinin özgüveni ve bilinçle konuşuyor.

BELLEĞİMİZİN ISILTILI SAYFALARI GELECEĞİ AYDINLATIYOR

Tarih bellektir; kolektif bellektir tarih esasında.

Yolsuzluk belgelerinin yönetici egemen sınıfın alameti farikası olarak dalgalandığı günlerde, işçiler böyle konuşuyor. Mütevazı, kendi sınıfının içinden, kararlı ve özgüvenli.

Yolsuzluk belgeleri dalgalanırken, ortalığı hamasi gürültülere boğanların sözlerine bir bakalım; bir de alın terinin arındırıcı gücüyle beslenen, dünyayı yerinden oynatabilecek bir sınıf olduğunun her bir eylemde, direnişte,

Bir yılı geride bırakırken kolektif belleğin ısıltılı sayfalarını anmadan geçmemeli. 2017 yılı Ekim Devrimi'nin 100. yılıydı. Üstü örtülen bir tohum gibi bütün üretken potansiyeliyle boy vermeye aday bir geleceği aydınlatıyor.

grevde farkına vardıkça, sorumluluğunun ağırbaşlılığını kuşanan ve gizilgücünün özgüveniyle konuşan işçinin sözüne bakalım.

Her sınıf kendi tarihini yapar ve yazar. Kendi üslubuyla, kendi araçlarıyla, kendi vadelerinin gerçekleşme biçimiyle.

Tarih bellektir; kolektif bellektir tarih esasında.

Bir yılı geride bırakırken kolektif belleğin ısıltılı sayfalarını anmadan geçmemeli.

2017 yılı Ekim Devrimi'nin 100. yılıydı. Üstü örtülen bir tohum gibi kendi dönüşümünü zamanımızın toprağında tamamlamaya, bütün üretken potansiyeliyle boy vermeye aday bir geleceği aydınlatıyor.

Kendi tarihini Sudan'ın Sevakın Adası'nda arayan neo-Osmanlıya karşı, kendi geleceğini Ekim Devrimi deneyimiyle birleştiren işçi sınıfı, tarihsel rolünü 100 yıl öncesinden çok daha güçlü oynayacak. Bu kesin.

Yeni yıl kutlama geleneği, aslında insanın doğanın bir parçası olarak yaşadığı çok eski zamanların değişim/dönüşüm coşkusunu zamanın ruhuna bürünmüş olarak hâlâ taşımaya ve yaşatmaya devam ediyor, demiştik.

Kollektif bellek, bugünün isimsiz ve sayısız kahramanı tarafından bu değişim ve dönüşümün coşkusuyla canlanmayı, gerçekten yeni bir hayatın yaratımına esin ve klavuz olmayı bekliyor.

Yeni yıl, tohumun filize dönüştüğü kutlu ve umutlu bir yıl olsun!

'Bizimle değilsiniz' diyenlere: Biz zaten sizinle değiliz!

Televizyonu her açtığımda ya mafya, ya hırsız, ya sapık, evli ama metresli, çocukları özel okullarda okuyan; son model telefonlarla yasak aşklarıyla yazışan bir dünya dolusu dizi karakterine rastlıyorum. Kanallar farklı olsa da olay örgüsü hep aynı, karakterler birbirinin kardeşi. Herkes silahlı, suçlu, zengin ama bir o kadar kahraman.

Anlatılanlar bizim hikayemiz değil. Hakkını arayan, gece gündüz it gibi çalışıp üç kuruşa ev geçindirmeye çalışan emekçinin neler yaşadığı konu edilmiyor. İşsizlikten, borçtan cinnet geçirenler, canına kıyanlar, yuvası yıkılanlar televizyon dizilerimizin konusu olmuyor, olamıyor. Kısacası diyorlar ki 'Bizimle değilsiniz!'

Gerçek hayatta yaşadıklarımızla, televizyonda izlediklerimiz bu kadar farklı olunca insan bir dumura uğramıyor değil. Mesela Kocaeli'de bulunan Posco Assan fabrikasından atılan bir işçi, eşini doğum için hastaneye götürdüğünde işsiz kaldığını öğrendi, özel sigorta masrafları karşılamayınca... Ya da geçtiğimiz günlerde 23 yaşında bir işçi limanda konteynırın altında kalarak can verdi. Bunlardan güzel dizi malzemesi çıkmıyor galiba ne dersiniz?

Bir de olmazsa olmazımız gündüzleri yayımlanan kayıp programları.

İnsanların, özellikle de kadınların ve çocukların korkup evine kapanmasına, paranoyaklaşmasına sebep olacak sunucuları...

EEY 2017, AL BÜTÜN PİSLİĞİNİ DE ÖYLE GİT!

Meclis TV'yi mi izlese ne yapsak deseniz? 'Bir kereden bir şey olmaz' diyen vekil hâlâ Mecliste öyle değil mi?

Hani biz çocuk yaşta gelinlere itiraz ederken 'Bu nasıl iş şu Mecliste bu kararlara evet diyenlerin ailesi çocuğu yok mu?' diye aklımızı kaçırmamıza sebep olan pek kıymetli vekillerimiz... Ama benim favorim 'Bu kararlara itiraz edenler ya evde kalmıştır ya feministtir' di-

yen vekil.

Memleketin gerçekliğinden kopuk bu diziler, programlar, haber bültenleri beynimizi uyuşturup acımızı hafifletmek için tercih edilebilir pek tabii ama gerçeği yok edemez.

Eğitim sisteminin patlak verdiğini, işsizliğin alıp başını gittiğini, kemeri sıkı sıkı delik açacak yer kalmadığı gerçeğini, tarımın, hayvancılığın, sanatın geldiği noktayı yaşayarak hissettiğimiz hiçbir şeyi yok edemez. Bu yıl çok zor geçti, çok zorlandık. İnsan demeden edemiyor; Eyy 2017 al bütün pisliliğini de öyle git!..

Ama şimdi hakkını yememek lazım, 2017 coğrafya bilgimizi oldukça zenginleştirdi. Hadi Malta'yı duymuşluğum vardı da Man deyince çalıştığım fabrikadaki devasa Man pistonlarından başka bir şey gelmedi. Sonra baktım ki o Man bu Man değilmiş. Araba pistonu üreten bir fabrikada uzun yıllar çalıştığım için olsa gerek Man deyince siparişleri yetiştirmek için ne kadar yorulduğumuz, kollarımın belimin ağrıdığı ellerimin kesik içinde kaldığı geldi. Anılarım depreşti ve sanki o anları yaşar gibi bir yorgunluk hissettim. 'Hay Allah böyle bir ada mı vardı' diye hemen araştırmak için Google amca'yı tıklayıverdim karşıma 'Man Adası yolsuzluğu' çıktı bir de 'man kafa' çıktı. Hemen man kafa ne demek acaba, niye daha önce merak etmemişim diye önce ona baktım.

Koca kafa, boş kafalı gibi bir de man arabalarına benzetmekmiş yani koca kafa oradan geliyormuş; bilgilerime bilgi eklemiş oldum vallahi. Düşünsenize Man Adası'ndaki şirketlere bakmadım da gittim man kafaya baktım.

Hadi o zaman mutlu yıllar.

2018, lütfen 2017'yi unuttur bize. Evsiz, barksız, işsiz, açsız kalmasın.

Barış huzur bolluk olsun.

O pis eller kadınların, çocukların üstünden çekilsin.

Barış, huzur dolu adil bir dünya olsun... Herkes silah yerine halay çeksin.

*Eski Bir Metal İşçisi
KOCAELİ*

Yorucu vardiyaların tüketemediği umutlarla 2018'e...

"Buraya umutlu günler koydum. Şimdilik uzak gibi görünüyor, ama kim bilir, birazdan uzağa dokunursun."
Birhan Keskin / Kargo

2017'nin son günleri. Yine yoğun bir iş günü. Metal kokularının ve makine seslerinin saat ilerledikçe arttığı bir gün... Saat 16.00'da zil çaldığı anda mesaiye kalmamak için elimizdeki işi daha da hızlandırıp yaptığımız parça adedini daha da artırmaya çalışıyoruz. Saat 16.00 oluyor ve o gün, günün en güzel gelen sesi vardiya bitiş sesi.

Yazın çok sıcak, kışın ise çok soğuk ve her zaman havasız olan giyinme odasına koşuyoruz. Hızlıca giyindikten sonra serviste yer bulamama ihtimali de olduğundan hızlı adımlarla servise ilerliyoruz. Gebze'nin binlerce işçisi ve oturana için nadir seçeneklerinden biri olan çarşıya doğru yol alıyor servis. Servisten beraber iniyoruz arkadaşım. Bölümümüz ayrı olduğu için bazen çay molalarında veya aynı yerde servisten indiysek ayrılacağımız yere kadar sohbet ediyoruz.

Benden önce o giriyor söze. Benden çok daha genç. O 3 yılı aş-

kın süredir çalışıyor orada, ben ise daha az. "Yorulduğum artık, her gün aynı şeyler. Bir gün iş yok diye az çalıştırıyorlar, diğer gün iş var diye hem daha çok çalıştırıp hem de mesaiye bırakıyorlar." O biraz soluklanınca soruyorum "2018 nasıl olsun istersin, gelecek yılda ne yapmak istersin?" diye. Önce gülüyoruz, sonra: "Evlenmek diyor, bir an önce evlenmek."

Konuşmaya devam ediyoruz yol bitsin istemeden. Ben hiçbir şeyden zevk alamadığımı, yemek yemenin, uyumanın, işe gelmenin çok sıkıcı geldiğini söylüyorum. Ge-

ce gelmeyen uykumun, çalışırken geldiğini söylüyorum. Hem şaşkın hem gülümseyerek "Sadece benim böyle olduğumu sanıyordum, demek ki herkes böyleymiş" diyor. "Her gün aynı şeyi yapmak, kurulmuş saat gibi davranmak çok sıkıcı ve kötü" diye devam ediyor. En güzel yaşlarımızda nerelerdeyiz, koşullarımıza bak!.. Pazar mesaisine geliyor konu. Kendi bölümümde pazar mesaisinin zorunluymuş gibi yaptırıldığını dert yaşıyorum ona: "Pazar günü çalışmaya karşıyım ben" diyor, "Tek günümüz o bizim, ne gerek var" diyor. Zaten tek bir gün

senin olunca hemen bitiyor. Yeni yıl dileğini tekrar soruyorum, "Çalışma koşulları düzelsin, daha mutlu oluruz" diyor, "Ondan bu mutsuzluğumuz, çalışma koşullarımız değişsin" diye tekrar ediyor, bu sefer isteginden daha emin ve daha umutlu gözlerle.

Sonra birbirimize sıkıca sarılıp ayrılıyor. Yola tek devam ederken kendi kendime tekrarlıyorum, az önceki kız kardeşimin sarılıştaki sıcaklığı hatırlayıp kadınlar yan yana olursa dünya değişir sözüne de bir kez daha inanarak; Bu mutsuzluğu

ğün, tek düzeliğin bu mutsuzluğu yaratan çalışma ve yaşam koşulları mutlaka değişmeli, değişecek diyorum.

2017 metal işçisi kadınlar açısından zor başlamıştı. Türk Metal Sendikasının 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü için Ankara'da düzenleyeceği etkinlik için yola çıkan kız kardeşlerimizden 7'si hayatını kaybetmişti. Bize çiçek vererek veya fotoğraf çektiler 8 Mart'ın anlamını basitleştirenler, 8 Mart'ta bizleri çalıştığımız alanlardan uzaklaştırmakla kalmayıp 7 kız kardeşimizi de aramızdan ayırdı. 2017 belki de son yıllarda en çok acının yaşandığı, bir an önce bitmesini istediğimiz, yaşam koşullarının her gün giderek daha da zor geldiği bir yıl oldu bizim için. Metal sektöründe çalışan bir kadın olarak söyleyebilirim ki, 2017'de çalıştığım ve hâlâ devam ettiğim büyük firma işlerinin kötü olduğu, memleketin halinin kötü olduğunu ve bunun işleri etkileyebileceğini söylediği durumda bile bir an dahi ne üretim azaldı. Biz işçiler bir an bile rahat nefes almadık. 2018'in ise bütün kadınlara acısız, sömürsüz, şiddetsiz, tüm sıkıntıların en aza indiği hatta ortadan kalktığı günler getirmesini diliyorum.

Metal İşçisi Bir Kadın
GEBZE

Umudu dürt, umutsuzluğu yatıştır!*

Dilara KANIK
Gebze

Gebze'de, eski adıyla Ulaştepe, şimdiki ismiyle Hürriyet Mahallesi'ndeyim. 2017 yılı mahalleli ve ama özellikle de mahalledeki kadınlar için zor bir yıl oldu, aynı zamanda önümüzdeki yıl için de zor günlerin başlangıcı oldu. Evrensel Gazetesi de mahalle halkının yaşadıklarını dile getirmişti. Hürriyet ve Yavuz Selim Mahallelerinde 2017'nin her ayı kentsel dönüşüm söylentileriyle geçti. Yıllarca bin bir emekle, dişleriyle, tırnaklarıyla yaptıkları evlerinin ellerinden gidecek olma ihtimali özellikle kadınların en çok konuştuğu konu oldu, hâlâ ne olacağı belirsiz. Biz de Hürriyet Mahallesi'ndeki kadınlara yeni yıl dileklerini sorduk. 2017'nin sonunda taşeron kadro 'müjdesi' veriledursun biz sözü, çoğu esnek, güvencesiz işlerde çalışan kadın emekçilere bırakalım...

ÇOK ŞEY İSTİYORUZ AMA...

Büyük bir firmanın yemek şirketinde çalışan Gezer, biraz umutsuz başlıyor söze: "Çok şey isteriz ama iyi bir şey olaca-

ğını sanmıyorum, yine de umarım iyi olur her şey 2018'de. 2017 ne benim için ne de kadınlar için hiç de iyi olmadı. Tek söyleyebileceğim 2018 güzel olsun."

Yıllardır evlere temizliğe giderek yaşam mücadelesi veren şimdi de mahallesi ve evi için mücadele eden Sürmeli; "2017 berbat" diye başlıyor söze. "Çok kadın öldürüldü, çok acı çektik. 2018'de tüm acıların bitmesini, bizim için daha iyi olmasını istiyorum" diye devam ediyor.

GERÇEKTEN ÇOK YORULDUM

Evlere temizliğe giden, eşi de boya fabrikasında çalışan iki çocuk annesi Menşüre; "2017'de sıkıntılar içindeydik. Kadınlar olarak da çok zorluk yaşadığımız bir yıl oldu. Borç harç dolu bir yıldır. 2018 umarım iyi gelir, ama bunun için önce hükümetin değişmesi gerek. Kadınlar için, önce özgürlük ve eşitlik istiyorum" diyor.

Hem kendi evinin işini yapmanın hem de başka eve temizliğe gitmenin çok zor olduğunu anlatan Menşüre, "Gitmesen de olmuyor. Tek maaşla geçim imkansız" diyor, 2018'in gerçekten eşitlik getirmesini istiyor bir kez daha: "Kadın çocuk bakıyorsa erkek de bakacak. Eşitlik sağlanır-

ken de kadına yönelik şiddetin son bulmasını istiyorum." Kendi hayatı için dileklerini de gülererek anlatıyor: "Çalışmak istemiyorum, gerçekten çok yorulduğum, 15 yıldır temizliğe gidiyorum. Artık evimde oturmak ve rahat bir hayat istiyorum. Vücudum zaten iflas etmiş, her tarafım fıtıklarla dolu. Doktor bana yasak etti aşlında, çalışmaya devam edersem fıtıklarımın artacağını, ameliyat ihtimalinin ortadan kalkacağını, ameliyat olsam da yatağa bağımlı kalma ihtimalim olduğunu söyledi ama ben çalışmaya mecburum."

25 yıldır Hürriyet Mahallesi'nde oturan Menşüre'ye kentsel dönüşüm söylentilerini sorduğumuzda sesi titreyerek "Gerçekten çok emek verdik" diyor: "Başka yerde daire verseler istemem. Burası inşaat halindeydi ben geldiğimde. İnşallah emeğimizi elimizden almazlar, alın teri döktük biz buraya. Borç ödeyebilmek için cumartesi günü bile temizliğe gidiyordum."

Sohbet uzuyor. Yaz tatilini soruyorum; bu kez, "Çok yorulduğumuz için yazın bir haftada olsa rahat edelim, tatile gidebiliyoruz ama gelince de rahat edemiyoruz. Borcu ödeyeceğiz diye daha çok çalışıyoruz. Tatilde de kafa rahat olmuyor. 25 yıldır evliyiz ama üç senedir tatile gidebiliyo-

ruz. Hiç bir sosyal hayatımız yok, bir yere gidemiyoruz. Hayatım boyunca sadece bir kere sinemaya gittim" oluyor yanıtı.

ZAM YAPILMAYAN BİR YIL OLSUN

Son olarak Aynur'un evindeyiz. O da 2017'nin iyi geçmediğini söylüyor. 2018'in ise zamların olmadığı, insanların rahat edebileceği bir yıl olmasını diliyor. Sonra da gülererek "Eskisinden bir şey görmedik ki yenisinden görelim. Ben hayatı akışına bıraktım, bir beklentim yok" diye ekliyor. Konuşmanın devamında ses tonu yükseliyor: "Kadınlara ayrımcılık yapılmasını istemiyorum. Ezilmememiz lazım, hakkımızı aramamız ve özgür olmamız lazım. Özellikle ekonomik özgürlüğümüz için, erkeklere bağlı kalmamak için çalışmamız lazım."

Mahalleden ayrılırken kadınlar kendilerini umutsuz görseler de tüm kadınlar birlik olursa her şeyin iyilikten yana değişeceğine olan inançları; şiddete, yok sayılmaya tahammüllerinin olmadığını görmek beni de yeni yılın başlangıcında umutlandırıyor.

**Edip Cansever*
Mendilimde Kan Sesleri

Yeni yıla da el ele girdik

Hilal KILIÇ
Ankara

Insan içinde bulunduğu anı, yaşadıklarını tam olarak doğru değerlendiremeyebiliyor. Böyle olunca da şöyle bir kenara çekilip uzaktan bakmak iyi geliyor çoğu zaman. Belki yeni yılın başında hepimizi saran kol kola girmiş garip burukluk ve içten içe heyecanın da sebebi budur. Bir oturur bakarsınız artık uzakta görünen zamana, kafamızda geçmiş yılın neler getirdiğini, yaşadıklarımızı, bize bıraktıklarını değerlendiririz. Heyecanımız ise kötü olanlara kocaman bir hoşça kal ile veda edip yeniye kucaklama hevesimizdendir, belki de.

Derneğimizde yeni yılı birlikte kucakladığımız bir gün organize ettik. Bir yılbaşı etkinliği için imkanı olmayanın, yalnız olanın, kalabalık sevenin, dans

etmeyi özleyenin, özgürce istediğimiz gibi bir gün geçirelim diyenin, farklı farklı her kadının bir araya geldiği güzel bir gün oldu bizim için. “Bu yıl daha da çok el ele olduk, yeni yılı da böyle karşılamak gerek” dedik.

Küçük kağıtlara yazdığımız yeni yıl dileklerinde en çok bol kazanç, sağlık ve barış vardı. “Geçmişte yaşadığım hiçbir olumsuzluğu yaşamak istemiyorum”, “Çocuklarım için iyi bir iş istiyorum”, “Barış içinde yaşadığımız, birlik olduğumuz bir yıl istiyorum”, “Tüm dünyada ve ülkemde adalet ve hoşgörü istiyorum”, “Emeğin sömürülmediği, insan haklarının önemsendiği bir yıl diliyorum” mesajlarıyla dolu kağıtlarımızı topladık. Ve tüm iyi dileklerimizi sadece kağıda yazmayacağımızı, yan yana olunca başarıcağımızı, sadece birer dilek olmadıklarını yeniden hatırlattık birbirimize.

KADINLARDAN 2018 DİLEKLERİ

Daha fazla umut, daha fazla dostluk, daha fazla mücadele!

AYŞE: 2017’yi karşılarken bir sürü iyi temenni ile güzellik hayal etmiştim. Evet, umduğum kadar iyi geçmedi 2017. Ama olsun, biz zaten neden hep birlik olalım, mücadeleye devam edelim diyoruz, işte tam da bu yüzden.

Her konuda hızlı geçen bir yıldan ilk aklımda kalan KHK ile işinden edilen eğitimcilerden sadece ikisi olan Nuriye ve Semih. Açlık grevi ve devamındaki süreç hepimizi üzdü. Sonra referandum; her ne kadar evet çıksa da biz “hayır”ın kazandığını biliyoruz. Ve o zaman da dediğimiz gibi hâlâ tek adam iktidarını kabul etmiyoruz. 25 gün süren Adalet Yürüyüşü de aklımdan çıkmayanlardan. Sonrasında hep gündem değiştirici olaylar... KHK’lar, kadın cinayetleri, çocuk istismarları...

Yeni bir yıla yine OHAL’le giriyoruz ama; daha fazla umut, daha fazla sevinç, daha fazla mutluluk, daha fazla dostluk, daha fazla mücadele, daha fazla kazanç ve aklıma gelemeyen bir sürü iyi şeyi geçiyorum kalbimden.

LEYLA: 2017’yi karşılarken hep iyi dileklerimiz vardı. Ama KHK’lar, OHAL derken kısacası iyi geçmedi 2017. Bize “OHAL halk için değil” denmişti. Ama binlerce insan işsiz kaldı, işsizliğin,

yoksulluğun, baskıların en çok kadınları etkilediğini biliyorduk. Çünkü işsizlik, yoksulluk, baskı kadınlara şiddet ve ölüm olarak geri dönüyordu. Gerici uygulamaları, yaşamlarımızın sınırlandırılmasını, 2017’de daha da çok hissettik. Baskı artık kadınlar daha çok öldürülüyor, şiddete uğruyor, çocuklarımız istismara uğruyor. Eğitimdeki uygulamalar çocuklarımızın geleceğini düşündürüyor. Sınav sistemlerinin sürekli değişmesi, işsizlik derken genç yaştaki insanlar bunalıma, umutsuzluğa sürükleniyor.

Biz 2017’ye böyle başlamamıştık. Küçük ama güzel işlerle başlamıştık. Bir derneğimiz vardı, kadınlarla yan yana geldik. Bütün yaşanan olumsuzluklar bizi daha da güçlendirdi. Baskılar arttıkça yan yana gelme ihtiyacımız arttı.

2018’e ise hep birlikte, eğlenerek, gülerken girdik. Çünkü yarınlardan, 2018’den umutluyuz. Çünkü seslerimizi ellerimizi çoğalttık. Çünkü biz küçük şeylerden büyük işler başarabilenleriz. Çünkü toplumun en az yarısını oluşturan, her daim üreten; kadınlarız. Hep derler ya “kadın eli değmiş gibi” diye, bir şeyi değiştirmek istiyorsanız, kadın eli değecekse, 2018’e kadın eli değecek. Biz bunu kadınlardan öğrendik. Yan yana birlikte daha güçlüyüz.

Bizim mahallenin kadınları mücadeleye hazır

Tahsine SARAN
Aydın

MAHALLEDEKİ kadınlarla yılbaşı öncesi, değerlendirmelerde bulunmak, dileklerini sormak, hem de Ekmek ve Gül’ün yeni yıl kartlarını ulaştırmak için bir araya geldik. İlk durağımız Kılıç Market’te çalışan Nihal. Nihal, 38 yaşında, 11 yılı Kipa’da çalışarak geçmiş. Şöyle anlatıyor geçtiğimiz yılı, “Benim için 2017 zor ve yorucuydu. Bence tüm kadınlar için olumlu bir yıl değildi. Kadınların işi yok, eğitim seviyeleri düşük, koca baskısından dolayı özgürlükleri yok. 2018’den kadınlar için güvenceli iş ve daha fazla hak umut ediyorum. Bu yıl kadın cinayetleri de şiddet de artarak devam etti. Örneğin bu arabuluculuk kime yarıyor? Kadınları yine mağdur ediyor.” Sonra da bir arkadaşının boşanmak istediğini ama eşinin ‘arabayı satmak’ koşuluyla boşanmayı kabul ettiğini anlatıyor. Nihal, 2018’de kadınların özgüvenli ve güçlü olması, dayanışmayla hareket etmesi gerektiğini vurguluyor.

Sohbetimize Ümit’le devam ediyoruz. Sağlık sisteminden dert yaniyor. İlaçların pahalılığını, sağlık güvencelerinin olmadığını anlatıyor, “Bu kadar cami yapacaklarına, devlet güvencesinde yaşlı bakımevleri yapılsın. 2018’de bunları nasıl yapacağız dersin ancak bu hükümetin gitmesi, eşitlikçi bir düzen gelmesi lazım” diyerek bize veda ediyor.

Mahalledeki belediyenin kafesinde çalışan Ebru ve Suzan’la devam ediyoruz sohbete. Ebru, “Benim için 2017 büyük bir direnişti, savaştım ama kazanamadım. Çocuklarım için direndim ama vazgeçmem” diyor. “Bu kafelerin çalışma koşulları kadınlar açısından zor olsa da iş imkanı oldu” diyen Asgari ücretin çok düşük olduğunu söylüyor Ebru; ev kirası, faturalar, mutfak masrafı, yol parası... asgari ücret yetmiyor. İşçilerden fedakarlık isteyen Çalışma Bakanına da tepkili: “Çocukları etüde, dershaneye gönderemezsin. Biz nasıl fedakarlık yapalım! Oldu olacak cebimizdeki parayı da onlara verelim” diyor. “Kadın cinayetlerinde sözün bittiği yerdeyiz. Yalnız yaşayan bir kadın olarak ben de çok korkuyorum” deyip beklentilerini sıralıyor Ebru: “Asgari ücret artırılsın, savaş olmasın, kimse göç etmesin.” Kadınlardan da istekleri var: “Kadınlar dirensin, daha çok mücadele etsinler, kaybetseler bile savaşılmaktan korkmasın hiç bir kadın.”

KOLLARI SIVAYALIM

Suzan, 2017’de yaşamını biraz düzene koyduğunu söylüyor, “Ama ülke olarak bunu söyleyemem” diyor, “İşyerinde erkekler bizi engelliyor, bizi birbirimize düşürmeye çalışıyorlar. Taşerona kadro yasası çıkınca herkes bize ‘gözünüz aydın’ diyor. Oysa yok öyle bir şey. Zaten doğru dürüst anlatan da yok. Yasalar göstermelik. Neden kadın ve erkek eşit değil? Bizi koruyan kollayan yasalar neden çıkmıyor? Şimdi daha çok kadını evlere kapatmaya, dışlamaya çalışan yasalar çıkarıyorlar. Bir ayıptır, günahıtır gidiyor bakalım nereye varacak!”

Büyük ikramiye kendisine çıksaymış, doğayı yeşil, insanları huzurlu, eşit, özgür yapmak istiyormuş. Cinayetlerin, ölümlerin olmadığı bir dünya için harcamak istiyormuş çıkan ikramiyeyi.

İkramiye ona çıkmadı bu yıl ama “2018’de böyle olması için hepimize kolay gelsin. Kolay değil ama kolları sıvayalım” diyor.

Adları yıldızlarda yazılı kadınlar

Müslime KARABATAK

Ingilizcedeki 'computer' (bilgisayar) terimi ilk olarak 17. yüzyılda matematiksel hesaplamalar yapan insanlar için kullanılmaya başlandı. 'Bilgisayar' olarak işe alınan insanların bu hesaplamaları denizcilik, astronomi, jeoloji gibi çeşitli alanlarda kullanılıyordu. Saatlerce, günlerce süren ve titiz hesaplamalar gerektiren 'bilgisayarlık' mesleği erkekler için daha büyük pozisyonlara geçmekte sadece bir adımdı. Kadınlar içinse bu işin kapısı bile kolay aralanmıyordu. Bu duruma 19. yüzyılda gökbilimci ve fizikçi Edward Charles Pickering son verdi.

Harvard Üniversitesi Müdürü olan Pickering ileri gökbilim teknikleri oluşturmuştu. Teleskopla yapılan gözlemlerin not edilmesinden ziyade teleskopa iliştirilmiş bir kameranın çektiği fotoğrafların gerçeğe daha çok uyduğunu, fotoğrafın daha net ve kalıcı bir görüntü sağladığını söylüyordu. Ancak yeni bir sorun ortaya çıktı; Bunca biriken veriyi nasıl toplamalı ve düzenlemeli, onlar üzerine nasıl çalışmalı?

Bu işte dikkatsizliğe, baştan savmaya asla yer yoktu. Bir söylentiye göre Pickering asistanlarının üstünkörü hesaplamalarına kızmış ve "Hizmetçim bile daha iyi iş çıkarır!" diyerek onları kov-

Yıldızlara, galaksilere, yaşadığımız evrene dair bugün bilinenlerin içinde kadınların büyük payı olduğunu biliyor muydunuz?

muş ve gerçekten de hizmetçisi Williamina Fleming'i işe almıştı. Fleming, hizmetçilikten önce öğretmenlik yapıyordu ve hesaplamalardaki yeteneği sayesinde astronomiye çok büyük katkıda bulundu.

1800'lerin ortalarına kadar eğitim kurumlarının kapıları kadınlara açık değildi, ev dışında herhangi bir işte çalışmaları da uygun görülüyordu. Zamanla zengin aileler kızlarını bilime

yönlendirmeye başladı ve sadece kadınların eğitim alabildiği ve çeşitli fonlarla yürütülen bazı okullara gidebildiler. Fakat okul bittiğinde çalışacak iş bulmak kolay değildi. Pickering'in gözlemevi astronomi alanında eğitim almış kadınlar için bulunmaz bir fırsattı.

Eğitimli olsun veya olmasın, haftada 6 gün çalışan kadın 'bilgisayarların' saat ücreti 25-50 sent arasındaydı. Bu ücret, bir fabrika işçisininkinden daha

iyiydi, ama bir memurun ücretinden düşüktü. Yukarıdaki söylentinin ne kadar gerçek olduğu bilinmiyor ancak Pickering'in aynı bütçeyle daha fazla işçi çalıştırabildiği ortada. Daha az erkek bilgisayarla çalışmaktansa, daha fazla kadın bilgisayarla çalışmak gözleminin de işine gelmişti. Çünkü verileri analiz edecek insan sıkıntısı çekiliyordu.

Her ne nedenle olursa olsun 1881 yılında Harvard Gözlemevi'nde kadınların dönemi başlamış oldu. 80'den fazla kadın işe alındı. Aslında gökbilimci olan bu kadınlar 'Harvard Bilgisayarları' veya 'Pickering'in Haremi' olarak adlandırılıyor. Bazı kadınlar fotoğraflardaki imgelerin mümkün olduğunca net görülmesine uğraşırken, bazıları bu fotoğrafları karşılaştırarak yıldızları sınıflandırıyor. Bazıları ise fotoğrafları kataloglayarak yıldızların gökyüzündeki yeri ve büyüklüğüne dair notlar alıyordu. Kadınlara bu işler dışında şeyler yaptırılmıyordu, teorik çalışmalara katılımları çok sınırlıydı. Fakat gözlemine girebilmiş, yıldızlara kadar erişmiş bu kadınlar başka engel tanır mı artık?

Yaptıkları sıradan memur işi gibi görülen, ama aslında son derece önemli çalışmalar yürüttükleri yıllar içinde ortaya çıkan bu kadınlardan birkaçını tanıyalım:

HENRIETTA SWAN LEAVITT

HENRIETTA Swan Leavitt, 1893 yılında gözlemevinde çalışmaya başlamadan önce duyma yetisini kaybetmişti. Parlaklığı zaman içinde değişen binlerce 'Sefe Değişeni yıldızını' inceleyen Henrietta, bu yıldızların aydınlatma güçleriyle periyotları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkardı ve verdiği sonuçları Harvard Üniversitesi Gözlemevi Yıllık Kayıtları'nda yayınladı. Daha sonra onun bulguları kullanılarak hem Samanyolu galaksisindeki değişken yıldızların uzaklıkları ölçülebildi, hem de evrenin bilinen boyutunun çok daha büyük olduğu ortaya çıktı.

1925'te İsveçli matematikçi Gösta Mittag-Leffler, çalışmaları nedeniyle Henrietta'nın 1926 Nobel Fizik Ödülü'ne aday gösterilmesini önerdiğinde, dört yıl önce öldüğünü öğrendi. Ancak yaşayan bilim insanlarına verildiği için Henrietta Nobel'i alamadı ama gökbilimci olarak çalışmış duyma engelli kadın ve erkekleri onurlandırmak için Henrietta'nın adı 5383 Leavitt asteroidi ve Ay'daki Leavitt Krateri'ne verildi.

CECILIA PAYNE

İNGİLTERE'deki Cambridge Gözlemevi'nin halka açık derslerine katıldıktan sonra gökbilimci olmaya karar veren Cecilia Payne, İngiltere'de kadınların ancak öğretmen olabilecek kadar eğitim almasına izin verildiğini öğrenince 1923'te Harvard Gözlemevi Direktörü Harlow Shapley'in burs teklifiyle Amerika'ya göçtü. Cecilia'nın orada arkadaşlık kurduğu Annie Jump Cannon yüz binlerce yıldız spektrasını derecelerine göre yedi farklı sınıfa ayırmıştı. O zamanlar bu sınıflandırmanın yıldızların ısıyla alakalı olduğu sanılıyordu ve Güneş'i oluşturan elementlerin

dünyanıninkilerle aynı olduğu düşünülüyordu. Cecilia ise iki yıl boyunca yaptığı çalışmalar sonucunda yazdığı doktora tezinde, yıldızların çok büyük oranda hidrojenle oluştuğunu ileri sürdü ama bunun 'imkansız' olduğu cevabını aldı. Kariyerini koruyabilmek için yanlış hesaplamalar yaptığını söylemek ve tezini değiştirmek zorunda kaldı. Fakat birkaç yıl içinde hesaplamalarının doğruluğu ortaya çıktı.

Cecilia, ancak 1956'da Harvard'ın ilk kadın profesörü ünvanını alabildi.

ANNIE JUMP CANNON

1896'da işe alınan Annie Jump Cannon, annesiyle birlikte evlerinin çatısından yıldızları izleyerek büyümüş ve annesinin yıldızlara duyduğu ilgi sayesinde fizik ve astronomi eğitimi almıştı. O da duyma problemi yaşıyordu. Ülkedeki birkaç fizikçi kadından biri olan Sarah Frances Whiting'den sadece ders değil ilham da alarak çocukluk hayalinin peşinden gitti ve fizik eğitiminden sonra sadece kadınlara eğitim veren Harvard'ın kız kardeş okulu Radcliffe College'ta özel öğrenci olarak astronomi eğitimi aldı. Bu sayede Harvard Gözlemevi'yle yolu kesişti.

Annie, yüz binlerce yıldız sınıflandırdı ve bugün hala geçerli olan yıldız sınıflandırma sistemini geliştirdi. Belki de ilk başarısı bir kadın olarak teleskop kullanmaya hak kazanmasıydı! Amerikan Astronomi Topluluğu yetkilisi seçilen ilk kadın olan Annie, aynı zamanda Oxford Üniversitesi'nden fahri doktora alan ilk kadın. Henrietta gibi onun adı da Cannon ay kraterine ve 1120 Cannonia asteroidine verildi. 1934'ten itibaren Annie Jump Cannon Astronomi Ödülü, her yıl astronomi alanında önemli başarılar elde eden bir kadına veriliyor. Annie 'gökbilimci' statüsünü Harvard Gözlemevi'nde 40 yıldan fazla çalıştıktan sonra, emekliliğine iki yıl kala, yani 1938'de alabildi.

Eee... Kurtulduk mu?

“ Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal, pireler berber iken; ben anamın beşigini tıngır mıngır salları iken, az gittim uz gittim dere tepe düz gittim. Çayır çimen geçerek, lüle sümbül biçerek; soğuk sular içerek, ayla ayla bir güz gittim. Natalmatal martaval, işte size duyulmadık bir masal...”

Tekerlemelerle başlanır masal anlatmaya bu topraklarda. Ben size bir masal anlatmayacağım. Bildik bir hikâye aslında Duygu Şahlar Hoca'nın hikâyesi. Sayıları yüz binin üzerine çıkan “KHK muhataplarından” biri o da. Bir gece yarısı KHK'sıyla işine son verilip sınıfından, öğrencilerinden koparılanlardan. Haksızlığa uğramanın sarsıntısı ve öfkesini atlatıp Adana'daki ailesinin yanına yerleşmek zorunda kaldıktan sonra (eh bir parça konfor eksikliği oluyor tabii) omuz omuza dostlarıyla bir öykü atölyesi kuruyorlar önce; masallar, öyküler okumaya başlıyorlar. Derken çocuklara masallar anlat-

maya başlıyor Duygu Hoca. Büyüklere de anlatmaya geliyor sıra; “Bi'sey anlatıcım” diyor önce, “Eee kurtulduk mu?” masalını anlatmaya başlıyor sonra. Hamsterlarla farenin özgürlüğe kaçışının masalı...

5 Ekim Dünya Öğretmenler Günü'nde Adana'da anlatıyor ilk önce ve sonra sendikası Eğitim Sen'in şubeleri aracılığıyla planladıkları 30 şehirde gerçekleşen gösterimler yapıyor. “Bir kervan mantığıyla yola çıkacağız” diyor başlarken ve 30 şehrin ardından yeni planlarla devam ediyor anlatmaya. Gittikleri her yerde video günlükler çekiyorlar bir de, söyleşiler yapıyorlar. Bir belgesel çıkacak işin sonunda.

Duygu Hoca ve arkadaşları “Az gittiler, çok gittiler; dere tepe yok ettiler. Bir de dönüp baktılar ki, görünmüyor kalkılan yer!” Yeni insanlar tanıyarak, dayanışarak anlatıyor masalını Duygu Hoca; düşünmekten, üretmekten, sorgulamaktan, umut etmekten hiç vazgeçmeyerek.

DAYANIŞMA EZİLENLERİN NEZAKETİDİR

Keremeti kendinden menkul bir darbe tamtamıyla korku ve zulüm cumhuriyetine dönüşen memleketin ahvali beklenenin aksine evlerine hapsedemiyordu işte bazılarını. Kimi masal anlatıyor, kimi müzik yapıyor, kimi kütüphane kafeler açıyor ama bir yerinden tutunuyorlardı mücadeleye. İhraç sonrası tüm hayatları alt üst olanları, güvencesiz, sigortasız çalışmak zorunda kalanları, intihar vakalarını duyuyorduk ama işte umudu körükleyenler de vardı ve bırakın korkmayı korku salıyorlardı zalimin yüreğine. Korkutuyorlardı; çünkü çok haklıydılar, çok güçlüydüler ve açlıkla terbiye edilecek değillerdi. Tüm itibarsızlaştırma çabalarına, ithamlara, baskı ve sindirme politikalarına karşı görünür olmaya devam edeceklerdi.

Yine bir KHK muhatabı olan Cem (Terzi) Hoca'dan duymuştum ilk kez 1. Alan Kurdi Mülteci Çalıştayında; “Dayanışma ezilenlerin nezaketidir” diyordu. Tüm ezilenlerin ve ötekilerin nezaketinin yüzü suyu hürmetine dönüyordu elbet dünya. Ve azim de, güç de, yapılacak işler de hiç bitmiyordu. Sadece maddi bir dayanışma değildi elbet yapılan, yanında olmakta aynı zamanda, omuz vermek, asla yalnız bırakmamaktı. Zalimin zulmüne boyun eğmemek, kral çıplak diyebilirdi.

Bu masalın sonunda da gökten üç elma düşecek elbet ve onu da eşit bir şekilde bölüşecek tüm ezilenler. KHK'ler ile sindirmeye çalıştıkları tüm emekçiler geri dönecek işlerine. Bu devran da değişecek şüphemiz yok bundan. Şairin de dediği gibi;

“Saraylar saltanatlar çöker,
Kan susar bir gün,
Zulüm biter.
Menekşelerde açılır üstümüzde,
Leylaklarda güler.
Bugünlerden geriye,
Bir yarına gidenler kalır
Bir de yarınlar için direnenler.”

*Henüz ihraç edilmemiş bir kamu emekçisi
ESKİŞEHİR*

EZİLENLERİN TİYATROSU ÖTEYÜZ: Bu sahne kadınların

**Nursel İNALÇUK
Ankara**

Ankara Batıkent'te kadınların kurduğu tiyatro topluluğu Öteyüz, öğretmen, psikolog, emekli, işçi, hemşire, ev kadını, muhasebeci gibi bir çok farklı meslekten kadının bir araya gelerek oluşturduğu bir topluluk. Öteyüz'de bir araya gelen kadınlar anlatıyor...

Öteyüz fikrinin 2001 yılında doğduğunu ve o zamandan beri haftada bir gün bir araya gelerek tiyatro üzerine çalışmalar yaptıklarını anlatan kadınlar, çalışmalarında ve çıkardıkları oyunlarda her şeyi kendileri hazırlıyor. Senaryodan, kostüme, dekora her şeyi kendileri, kendi oluşturdukları bütçeyle yapıyorlar. Üstelik yazılmış bir oyun yerine kendi yazdıklarını oynuyor, yarattıkları bütün karakterler kadınlardan oluşuyor ve konular da yine kadınların gündelik yaşamları ve sorunlarıyla ilgili. Kadınlar çıkardıkları oyunları Tempo sahnesinde oynamalarına karşın sokağın onlar için her zaman ayrı bir önemi olduğunu söyleyip oyunlarını mutlaka sokağa da çıkarıyorlar.

Ayşegül, bir işçi. Depresyon yaşarken tanışmış Öte Yüzle ve hayata bakışı değişmiş. “Çocuklarımla, ailemle ilişkile-

rim farklı bir boyuta geçti” diyor Ayşegül kadınlarla bir arada amatörce bir şeyler üretmenin ufkunu açtığını söylüyor: “Dedim ki, işte burası olmam gereken yer.”

Öteyüz'de emek veren bir öğretmen arkadaşımız şu cümlelerle anlatıyor kadınlar için buranın önemini: “Öteyüz kadının kendini ifade edebilmesi kendi farkındalığını keşfetmesi ya da daha duyarlı olduğunu farkında olması için önemli bir çizgi. Bize toplumda annelerin kutsallığı

empoze ediliyor. Bize verilen bu rolün altında eziliyoruz. Bunu fark etmeyi Öteyüz'e borçluyum. ‘Kadını kadın eziyor’ diyoruz. Bunu bilinçli olarak mı yapıyor? Hayır, yine bu öğretilen toplumsal değerlerin vermiş olduğu geleneksel davranış. Öteyüz sayesinde ben bunun daha çok farkına vardım ve hayata bakışım daha cesur oldu.”

Emekli bir kadın arkadaşımız “Bize en başta hayatı sormayı sorgulamayı öğretti bu birliktelik. Burası, bazılarımızın buraya ürkek, çekingen gelip buradaki ortamı görünce daha da çoğalarak geldikleri bir yer oldu. Ben burada kendimi iyi hissediyorum kadınlara adına bir şeyler üretmek güzel. Kadının kadına verdiği eksi artı şeyleri bazen içinde yer alarak bazen de seyirci olarak görmek, bunları uygulamak üzere buradayız.” diyor.

Çocukluk hayalini burada gerçekleştiren özel sektörden bir kadın “Burada tiyatrodan çok benim annem oldular, ablam oldular, buraya koşarak geliyorum. Burada insan kendini daha iyi ifade edebiliyor. Ailenin içinde bile ifade edemediğiniz duygularınızı, düşüncelerinizi, burada ifade imkanı oluyor. Bu grupta olmak güzel” diye dile getiriyor duygularını.

Görüyoruz ki kadınlar her türlü üretimde, bir arada daha güzel...

ÇOCUK İŞÇİLİKTEN ÖRGÜTLÜ MÜCADELEYE

Nasıl yapacağız Gülsen Abla?

Hilal TOK

Eğitim ve çocukluk haklarından mahrum bırakılıp tezgah başına oturan, sömürü düzeni ile çok erken yaşta tanışan milyonlarca çocuk var. Bazılarının yaşamlarına bir şekilde tanık olduk. Ama çok büyük bir kısmını hiç bilmedik. Öylece büyüdüler ve hala milyonlarcası tezgah başında büyüyor.

Şimdi size çocuk yaşta oturduğu tezgahın başında büyüyen bir kadını tanıtacağız; Gülsen Sayhan'ı.

Gülsen 40 yaşında ve 27 yıllık işçi. 13 yaşında oturdu tezgah başında ve hala kalkmadı. Birçok farklı sektörde çalışan Gülsen, şimdilerde bir tekstil fabrikasında çalışıyor. Ama örselenen bir çocuk değil şimdi; haklarını bilen ve haksızlıkların karşısında dimdik duran güçlü bir kadın.

Peki, küçücük bir çocukken, çalışmayı dahi oyun sanırken, nasıl oldu da güçlü bir kadın oldu?

Gülsen'in iki ablası da okulu yarım bırakmıştı. Babası "Sen de yarım bırakırsın kesin" diyerek okula göndermedi Gülsen'i ve bir fabrikada işe koydu. Çalıştığı yerde hem kendi gibi çocuklar hem de 'ablalar, ağabeyler' dediği işçiler vardı. İlk başlarda para kazanmak hoşuna gitmişti, ancak yoksul bir aileden geliyordu ve aldığı ailesine veriyordu. Elinde bir şey kalmayınca mesaiye kalarak kendine de artırmaya çalışıyordu. Onun için çalışmak, hemen bir oyuna dönüşmüştü; "Daha çok çalışırsam, daha çok kazanırım!"

Ancak çok kısa bir zaman içinde bu oyunun korunç bir sömürü olduğunu fark etti. Bunu o yaşta, sadece işçi çocuklar fark edebilirdi. Şiddet, hor görülme, ezilme, güvencesiz çalışma, çok çalışma... İki yıl boyunca hepsini yaşadı bu fabrikada.

KÜÇÜK GREVCİ

Gülsen 15 yaşına geldiğinde çalıştığı fabrika Esenyurt'un kırsal kesimine taşındı. "Dışarıdan reklamları yapılan çok şık görülen bir fabrikaydı. Ama bir de gelip bize sorun" diye anlatıyor o günleri. Çalışma koşullarının ağırlığı yetişkin işçileri bile zorluyordu, çocukları nasıl zorlamasın? Gülsen'in o zamanlar 'ağabeyler, ablalar' dediği işçiler, sendikalaşmak amacıyla greve çıkmış. O grev Gülsen'in hayatında bir dönüm noktası olmuş; "Sendikalaşma fikri hoşuma gitmişti, biz de yetişkinlerle greve çıktık. İşçilerle birlikte küçücük yaşında iş durdurmuştuk. İş durdurunca jandarma çalışma bantlarının arasına köpeklerle geldi. Yaka paça fabrika dışına aldılar bizi. Yemekhanenin gizli yerinde bir arkadaşımızı darp

ettiler. Küçücük yaşında o fabrikada emek-sermaye çatışmasını gördüm. O günler bana çok şey kattı. O gün sendikalaştım ve örgütlendim. Ondan sonraki hayatımda haklarımın ve varlığımın farkına vardım. Öğrendim ve öğretmek için uğraştım."

BAŞKALARI HAYATIMI KONTROL EDEMEZ

21 yaşında evlendi ve bir çocuğu oldu Gülsen'in. Çalışmaya devam etti, çünkü çalışmak onun için ekonomik özgürlük demekti. Örgütlü olmaya da devam etti. Bu süreçte sorunlar yaşamaya başladığı evliliği sonlandırabilmesinde de ekonomik gücünün olması ve örgütlülüğünün etkisi olduğunu dile getiriyor: "Eğer ekonomik bağımsızlığım, gücüm olmasaydı, örgütlenmemiş ve kendimi güçlü hissetmeseydim istemediğim ve sorunlarla geçen bir evliliğin içinde kalacaktım. Ama mücadeleden deneyimlediğim güçle kendi hayatımı başkalarının kontrol etmesine izin vermedim."

İlk başta ailesinin de kendisine karşı çıktığını, evden bile kovulduğunu anlatan Gülsen, geri adım atmak yerine ailesiyle de mücadele etmiş ve sonuçta onları da kazanmış; "Babam inşaat işçiydi, ona bir işçi olarak yaklaştım, babam olarak değil. Böyle böyle ikna oldu o da, bir şeyleri değiştirebileceğimize... Uzun yıllar çalışmasına rağmen babamın sigortası yoktu. O da kendi haklarının farkına vardı, sigorta hakkı için uğraştı. Örgütlü olmasaydım kendi kararlarını veren bir kadın olamazdım, yanımdakilere güç veremezdim" diye anlatıyor.

ÖRGÜTLÜLÜK KADINI GÜÇLENDİRİR

"GÖRDÜM ki haklar 'alın sizin olsun' diye verilmedi. Bir sürü mücadele ile alındı. Çalıştığım yerlerde hep en doğal haklarımızın mücadelesini verdim ve yanımdakilere bu fikirleri paylaştım" diyen Gülsen, mücadelenin bir kadın olarak kendisini güçlendirdiğini vurguluyor: "Örgütlendikten sonra öğrendim ki toplumda kadının konumu bana öğretilen değildi. Bu beni çok güçlendirdi."

Çalıştığı bir işyerinde erkeklerle aynı işi yapmalarına rağmen aynı ücreti alamadıklarını, eşit ücret hakları için mücadele ederek kazandıklarını anlatan Gülsen, özellikle kadın işçilerin öğrenmelerini ve örgütlenmelerini tavsiye ediyor. "Çünkü kadınların yaşamlarında gerçekten çok büyük yükleri var. Çocuk, ev işleri, aile kadınlara hep başka bir rol yüklüyor. Bizi güçlendiren şey bir arada olmak. Biz kadınların her alanında sesini çıkarması gerekiyor. Öğrendiklerini yanındaki yöresindekiler ile paylaşması gerekiyor. Şu dönemde iki kadının bile yan yana gelip konuşması o kadar önemli ki... Öteki beriki demeden yan yana gelmeliyiz. Çünkü işçi kadınlar yan yana gelmediğinde hep yalnızlar. Birlik olmadan ne hak alınabiliyor ne de başka bir şey yaşayabiliyoruz."

DALGALI DENİZLERİ AŞMAK İÇİN

Çevresindeki kadınların yükleriyle başa çıkamadığında nasıl mutsuzluk yaşadığını aktarırken, kendisine de hep hatırlattığı şu düşünceleri paylaşıyor bizlerle: "Örgütlü bir kadın dalgali denizde nasıl hareket edeceğini bilir. Dünya sorunları, ahlak vahlar hiç bitmez. Mücadele içinde olan kadın üretiyor, çözüm buluyor, yön veriyor, kimsenin baskısı altına girmeden kendi doğrularını yaşayabiliyor. Kendi doğruları derken; bir kere kadın olduğunun farkına varıyor ve aslında ne kadar güçlü olduğunu görüyor, toplumun onu ittiği, konumlandığı yere rağmen..."

VÜCUDUMUZUN TERBİYESİNİ PATRON MU VERECEK?

GÜLSEN'in şu anda çalıştığı tekstil fabrikasında sadece kadınlar çalışıyor. İlk dönemde işçilerin sadece bir kere lavaboya gitme hakkı varmış. İşçiler koşu koşu Gülsen'in yanına gidip, "Ya olur mu böyle, nasıl yapacağız, Gülsen abla?" diye sormuş. Her tuvalete gittiklerinde patron laf edecek diye çekinen işçilere söylediklerini söylüyor: "Onlara 'vücudumuzun terbiyesini patron mu verecek' dedim. 'İhtiyacımız varsa lavaboya gidelim, asla geri adım atmayın!' Laf gelmesinden çekindi işçiler, oysa laf her türlü gelir, ikinci defa da gelir, ama ısrarımızı görünce üçüncüde artık bir şey diyemezler. Şimdi biz istediğimiz kadar lavaboya gidebiliyoruz."

METAL İŞÇİSİ KADINLAR: Bu iş böyle olmaz

Ayşe ÖZ
Ankara

Bilindiği üzere yaklaşık üç aydır 130 bin metal işçisini ilgilendiren toplu iş görüşmeleri MESS ve Türk Metal Sendikası arasında sürüyor. Hali hazırda şu an bir çok metal fabrikasında eylemler devam ediyor. Bir çok fabrikada basın açıklamalarında, yürüyüşlerde önde kadın işçiler görüyoruz. Bu; bazı yerlerde sendikanın kadınları "Güzel bir görüntü olsun" diye öne çıkarmalarından, bazı yerlerde ise kadın işçilerin özel olarak sendika temsilcilerini sıkıştırıp "Arkada kalıyoruz, sloganlara eşlik edemiyoruz, önde duracağız" diye eylemlerden önce yer ayırtmasıyla oluyor. Kadınlar banтта, molalarda, ev oturmalarında, cafe buluşmalarında bir araya her geldiklerinde bu süreci tartışıyorlar.

Öncelikle şunu söyleyeyim; 10 yıllık bir kadın işçiyle 2 yıllık bir kadın işçi arasında Türk Metal'e güven konusunda çok büyük farklık var. 10 yıllık işçi, 2015'te patlayan metal eylemlerinden sonra, sendikanın işçileri karşısına almamak için masadan hemen anlaşmayla kalkmayacağını, bu süreci uzatacağını ama taleplerinin hepsini de kabul ettiremeyeceğini düşünüyor. Hatta büyük bir ihtimal yüzde 20 oranında bir anlaşmaya varıldığını, ancak işçilerin gazını almak için eylemlilik sürecinin uzatıldığını düşünüyor. Ayrıca 400-500 liralık bir zammı da tav olduğunu belirtiyor. Daha önce hiç toplu sözleşme görmemiş 2 yıllık bir kadın işçinin ise sendikaya güveninin daha yüksek olduğu gözlemleniyor. Yine 400-500 liralık bir zammın kendisine yeteceğini söylüyor.

Bir çok kadın işçi çalışırken sendikadan bağımsız olarak yapılan ses çıkarma ey-

lemlerine katılıyor, hatta erkek işçiler 'Oğlum kızlar bile bağırıyor, sen niye bağırıyorsun' diyerek birbirini gaza getiriyor. Yürüyüş ve ses çıkarma eylemlerine katılan kadınlara bu eylemlilikler çok iyi geliyor, kadınlar deşarj olduklarını söylüyor ve bir sonraki eyleme daha istekli ve daha ön planda katılıyorlar. Şöyle bir örnek vereceğim; 30 yaşında 2 çocuklu bir kadın arkadaşım gece eşiyle çok şiddetli bir tartışma yaşamış. Bütün gün morali bozuk ve ağlayarak çalışmasına rağmen yürüyüş eylemine kadın arkadaşlarını da toplayarak geldi. Eylemde arkadaşlarıyla fotoğraf çekip sosyal medyaya attı. Eşinin onu arayarak "Bakıyorum da hiç mutsuz değilsin, bir de fotoğraf atıyorsun nispet yapar gibi" demesi üzerine "Biz eylemlere katılmazsak nasıl yüksek zam alacağız? Ne kadar yüksek zam alırsak o kadar rahat ederiz" diyerek telefonu suratına kapattı. Servise bindiğinde bağırma, düdük çalmaya da devam etti. Sonra da "Bu iş böyle olmaz, grev yapmamız gerekiyor" dedi. Kadın işçiler eylemleri sahipleniyor ama iş bırakma, iş yavaşlatma gibi eylemlerin daha etkili olacağını düşünüyorlar.

Şu asgari ücret meselesini çözebilir miyiz?

Cavidan NİZAMOĞLU
Ankara

Sizlerle paylaşacağım bu söyleşi Ankara'da merkeze uzak bir ilçeden, Yenikent'ten yazıldı. Yazıldı derken, komşularımın bir araya geldiğimizde kafalarımızın karışık olduğunu düşündüğümüzden bir de "Sizlerle söyleşelim bakalım, ne dersiniz" diyerek hep beraber yazdık. Mahallemiz organize sanayi bölgesine yakın, eşlerimiz çocuklarımız da buralarda çalışıyorlar. Konumuz asgari ücret!

ÜNİVERSİTE OKUYAN DA ASGARİ ÜCRETLİ

Çocukları okula ya da işe gönderdikten sonra babaanne telefon etti, "Bize gelin bi çay içelim" diye. Melahat hanım 10 yıl önce torunları bizi "Babaanem" diye tanıştırdı hepimizin babaannesini oldu. Babaannede topladık. Babaannenin bir kızı, bir oğlu var. Eşinden kalan emekli maaşı ile yalnız yaşıyor. İnsanın çalışıp kazandığı ücretle geçinememesi yani çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamamasının çok zor olduğunu söylüyor. Şimdilerde çocuklarını evlendirdiği için nerdeyse şanslı hissediyor. "Asgari ücret mutlaka 2 bin lira olmalı. Asgari ücret istediğimiz kadar hatta daha da çok huzur istiyoruz" diyor. Huzursuzluğun insanların emekli olabileceği bir işi olmamasından ve asgari ücretin azlığından kaynaklandığı düşünüyor.

Güler abla ise Erzurumlu, 4 çocuklu bir kadın. Eşi emekli olunca, bir oğlu

da üniversite kazanınca Ankara'ya taşınıyorlar. Çocuğunun üniversiteyi bitirdiğini, ama diğer kardeşleri gibi hep belediyelerin park bahçeler müdürlüğünde taşeron işçi olarak çalıştığını, eğer emekli olabilirse kendisini şanslı sayacağını söylüyor.

PIRLANTAYA VERGİ YOK ASGARİ ÜCRETE VAR

Komşumuz Gülşen hanım, Kars'tan eşinin rahatsızlığı nedeniyle Ankara'ya taşınmış. İki oğlunun Kars'ta kendi işyerleri varken burada asgari ücretle güvenlik görevlisi olarak çalışıyor. Gülşen hanımın torunlarına maddi desteği olsa da onların bir üniversiteye gidebileceğinden ümitsiz. Çocuklarının en çok asgari ücretten vergi alınmasından şikayet ettiğini, geçenlerde bir televizyon kanalında pirlanta satışından vergi alınmadığını duyduğunu ve çok üzüldüğünü söylüyor bize.

Diğer komşum Ankara'ya oğlunun yanına gelmiş Yozgat'tan. Oğlunun 5 çocuğu var. Diyor ki "Yiyecek ve giyecek pahalı olmasa biz geçinirdik, benim sattığım patikler eve katkı olsun diye örüyorum. Yoksa yazın köye gidip çalışmasak imkanı yok geçinemeyiz."

'BİR İSPANAKTAN ÜÇ ÇEŞİT YEMEK YAPIYORUZ'

Komşularımdan en genci Kızılcahamam'dan gelmiş. Oğlu, eşi, anne ve babasıyla yaşıyor. "Kızılcahamam'da karınımız doysaydı burada ne işimiz var" derken öfkeleniyor. Kendi babasının da asgari ücretli işçi olduğunu ama o zamanlar daha kolay geçinebildiklerini hatırlatıyor bize. "Biz bir ispanaktan 3 yemek yapıyoruz. Yapraklarından börek, saplarından yemek, köklerinden müver..." Bugünleri yarına aktarırken şu asgari ücret meselesini çözebilir miyiz? Ne dersiniz hanımlar?

Asıl bizi bu yoksulluğa itenlerin eline diline dursun

Kismet ÇELİK
Çağlayan / İstanbul

Asgari ücretle geçinmek bu zamanda çok zor. Elektrik, su, doğalgaz ve internet, çocukların okul masrafı derken hiçbir şey yetmiyor, sosyal hayat diye bir şey yok. Sinema, tiyatro takip etmeye, gezmeye, bir yere gidip bir çay kahve içmeye hasret kalıyoruz. Çocukların almak istediği hiçbir şeye cevap veremiyoruz. Çocukların en zaruri ihtiyacı olan ders kitaplarını, test kitaplarını bile alamıyoruz. Markete

gittiğimizde en ucuz ve çıkma denilen sebzeleri, meyveleri, fırına gidip bayat ekmek alıyoruz daha ucuz olduğu için. Çıkma dediğim sebze ve meyvelerden ezilen, büzülen çürük yiyecekleri ayırıp onları da en ucuza alıyoruz. Zengin kesimi yiyeceklerin en iyisini alırken bizim gibiler ucuz mal bile çürük ve çarğın içinde seçip en en ucuza mal etmeye çalışıyor. Asgari ücrete mahkum ediliyor. Bizler en kötü şartlarda mücadele ediyoruz. Asgari ücreti 1603 lira yapıp arkadan "Elinize dilinize dursun" demek nedir. Sanki aldığımız asgari ücret kendi keselerinden çıkıyor. Bizim sırtımız-

dan yaşayanlar biz olmasak ne yapacaklardı? Gelsinler bu şartlarda kendileri geçinsinler. Birinin eline diline duraksa bizi bu yoksulluğa, haksızlığa itenlerin eline diline dursun. Elektrik ve suda tasarruf yapmanın yollarını ararken gene zam geldi. Doğalgaz yakmıyoruz, soğuktan donarak yaşıyoruz. Tüm bunları tek başıma kadın olarak yapıyorum. Bir de üstüne ev geçindirmeye çalışırken işyerinde başka sorunlarla, baskılarla, tacizlerle mücadele ediyoruz. Bütün bu sorunları tüm kadınlar yaşıyor biliyorum. Tüm kadınları birlikte mücadele etmeye çağırıyorum.

Bir kadının işçi Türk Metal'i anlatıyor

Yasemin AKPINAR
Tuzla / İstanbul

Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile işçi sendikaları arasında süren toplu sözleşme görüşmeleri tıkandı ve birçok metal fabrikasında da işçiler eylemlere başladı. Biz de daha önce Yurtiçi Kargo ve Saba fabrikasında sendikalaşma çalışmaları yürütmüş, şimdi de metal fabrikasında çalışan bir kadın işçiyle bir araya geldik.

7 yıldır Türk Metal'in örgütlü olduğu bir fabrikada çalışan kadın işçi, daha önce çalıştığı işyerlerinde de sendikalı olabilmek için mücadele etmiş. Yurtiçi Kargo'da verdikleri sendikalaşma mücadelesini şöyle anlatıyor: "Yurtiçi Kargo işçilerinin ilk sendikal örgütlenme çalışmalarını yapan işçiler arasındaydım. 90'lı yıllardı, direnişimiz 8 ay sürdü. Direniş sırasında işveren tarafından çevik kuvvet tarafından etrafımız sarıldı. Sürekli gözaltına alınıyorduk. Sendika getirebilmek için dişe diş mücadele ettik ama direnişimiz Yurtiçi Kargo işçilerinin işten atmasıyla sonuçlandı."

Sonrasında çalıştığı Saba fabrikasında da çalışma koşullarının kötü olması nedeniyle yine sendikalaşmak istediklerini, orada da direniş başladığını ve yine kadınların işin öncüsü olduğunu söylüyor.

İŞÇİLER SENDİKACILARA YAKLAŞAMIYOR

Şimdi ise sendikalı bir metal fabrikasında çalışıyor. Ancak sendikası Türk Metal'in yöneticilerinin tutumu beklentilerinin tam aksi. Şöyle anlatıyor: "Asgari ücretin biraz üstünde maaşlarımız. Aynı iş kolunda başka bir sendikaya yeni üye olan 2 yıllık bir işçi bizden daha yüksek maaş alıyor. İkimiz de sendikaliyiz ama maaşlarımızdan çalışma koşullarımıza kadar aramızda çok fark var. Diğer metal fabrikalarında yapılan sözleşmelerin bizden daha kapsamlı olduğunu söylediğimde ya da bir şeyler talep ettiğimde sendika temsilcisi hemen tepki gösteriyor. Fabrika yönetiminden talep edince onlar da 'Sözleşmenizde olmayan bir şey yapamayız. Sendikanızla konuşun sözleşmenize eklesinler' diyor. Türk Metal hükümete yakın bir sendika. Sendika Başkanı Pervin Kavrak işçiler için ulaşamaz, çünkü korumaya orduyuyla geziyor. İşçiler yanına yaklaşamıyor, derdini anlatamıyor. Şube Başkanı da aynı, fabrikaya geldiğinde korumalarıyla geliyor, işçiler yanına yaklaşamıyor. Temsilcileri direkt atama yoluyla seçiyorlar ve işçileri karıştırmıyorlar. Türk Metal'de temsilciler sürekli pohpohlanmaya alıştırılmış, bu yüzden de eleştiriye kapalılar."

KADINLAR İÇİN HİÇBİR ÇALIŞMA YOK

Türk Metal'in kadın işçilere yaklaşımını da eleştiriyor: "Fabrikada 40 kadın işçi ol-

Neden sendikalı olmak istedim?

Adile DOĞAN
Esenyali / İstanbul

Kısa bir süre önce, 600 kişinin çalıştığı (çalışanların yarısı kadın işçi) bir metal fabrikasında sendikalaşmak isteyen işçiler işten atıldı ve tüm işçiler işi durdurarak direnişe başladı. İşçiler, hem atılan arkadaşlarının işe geri alınması hem de patronun sendikayı tanıması için kapıda direnişlerini sürdürürken polis baskısı sonucu direniş fabrikanın içine taşındı. İşçiler 3 gün boyunca fabrika içinde sürdürdü direnişlerini. Patronun sendikayı kabul etmesi sonucu direniş sona erdi.

Bu metal fabrikasında çalışan kadın işçilerle hem direnişi hem de çalışma koşullarını konuştuk. Sendikaya çalışma koşullarının düzelmesi ve eko-

nomik taleplerin karşılanması için üye olduğunu söyleyen bir kadın işçi, yaşadıklarını şöyle anlatıyor: "Çalışma koşulları ağır ayakta çalışıyoruz. Hastalandığımızda izin alamıyoruz. Vardiyalı çalıştığımız için 'geceyken işlerinizi halledin' diyorlar. Aslında bu duruma biraz işçiler de neden oluyor. Gündüz vardiyasında izin alamayacağımızı bildiği için gece vardiyasında işlerini halletmeye çalışıyorlar. Gündüz uyuması gerekirken dışarıdaki işlerini hallediyorlar. Bu durumdan kadın işçiler daha çok etkileniyor. Çünkü evdeki işlerde gece gündüz dinlemiyor onları da biz yapıyoruz. Bu nedenle hem hayat çok zorlaşıyor hem de bedenen çok yoruluyoruz. Amirlerde çok baskı yapıyorlar. Bundan iki ay önce amirimin yanımda çalışan kadın işçiye 'Sen neden bu kadar sık tuvalete gidiyorsun? Dardin ne' diye gülerken ama rencide ederek sordu. Kadın arkadaşımızın

bir özel durumu olabileceğini bile bile bunu yapıyor. Asgari ücret tek başına yetmiyor hele bir de kiracıysan daha da zor. Benim eşim de asgari ücretle çalışıyor. İkimizden biri az mesai yapsak o ay içeriye giriyoruz. Çocuklarımız nitelikli bir okula gitsin diye eğitimlerine çok harcama yapıyoruz. Bu nedenle hem işimi güvence altına almak hem de bir arada haklarımızı kazanmak için sendikaya üye oldum. İlk başlarda doğrusu pek umudum yoktu. Ama bir anda hepimiz tek yumruk olduk. Bu kısa direniş o kadar çok heyecanlandırdı ki beni, düşünsenize bir dakika makinenin başından ayrılıp lavaboya gidemeyen biz bir olduk ve bütün makineleri durdurduk. Kadınların yaşadığı zorluklar ortada şimdilik beklemeyiz. Emeklerimizin karşılığını alabileceğimiz kadınların taleplerinin karşılanacağı bir sözleşme olsun istiyoruz."

masına rağmen bizim taleplerimiz ve sorunlarımız dikkate alınmıyor. Kadın işçiler için bir çalışma yok. Sadece 8 Mart'a hazırlanırken kadınları bir araya topluyorlar. İşçi kadınları götürecekleri yerleri önceden belirliyorlar. Üç gün boyunca kadınların taleplerini konuştuğu, ortak çözüm aradığı eğitimler yerine sendika başkanı ve Cumhurbaşkanı salona girdiğinde hangi sloganları atacağını belirleyen eğitimler veriliyor. Fabrikada sendika temsilcisi, genç işçilerle ilgili bir kurultay yapılacağını söyledi. Bir afiş tasarlamaya başladılar. Ben de öneride bulundum. Temsilci 'Sen öneride bulunamazsın, sen bu kurulda yer almıyorsun. Senin yaşın tutmuyor. 30 yaşa kadar işçiler bu kurulun içinde olabiliyor' dedi. Gençlerle folklor ekibi kurdular, piknik ve yürüyüşler

yaptılar. Temsilciye 'Pardon ne ekibi kurmuşsunuz? Piknik düzenliyorsunuz, yürüyüş yapıyorsunuz? Biz de sendikalı değiliz miyiz? Aidat ödüyoruz bizi niye yok sayıyorsunuz. Ben gençlerden daha çok çalışıyorum. İş ayrımı yaptığınızda sen yaşlısın bunu yapamazsın burada gençler çalışsın demiyorsunuz? Biz gençlerin yapamadığı işleri yapıyoruz' dedim. Temsilci bana 'İstersen seni sendikadan çıkarırım. Sendikanın hiçbir hakkından yararlanamazsın' dedi. 'Sen bana bunu söyleyemezsin' dedim. Şube Başkanı geldi, temsilciyle yaşadığımız sorundan bahsettim. 'Biz bir grubu kazanırken diğerini kaybetmek için yapmadık' dedi. 'Maalesef kaybettiniz bundan sonra 35 yaşın üstündekiler Türk Metal'in yürüyüşlerine katılmayacak' dedim."

NELER YAPABİLECEĞİMİZİ 2015'TE GÖRDÜK

Şu anda metal işkolunda uyuşmazlıkta olan toplu sözleşme sürecinde ise fabrikada yaşananlarla ilgili şu bilgileri veriyor: "Şu an Türk Metal ve MESS arasında bir çekişme var. Türk Metal 'bizim de kırmızı çizgilerimiz var' dedi ve örgütlü olduğu fabrikalarda eylem kararı aldı. Bizim fabrikamızda da eylemler yapılıyor. Serviste işçiler kendi aralarında Türk Metal'i eleştiriyor. 'Sendika sendika değil ki, Türk Metal'in sesi bir iki yıldır duyulmaya başladı. Kötü bir sendika ama mecburuz ne yapalım' diyorlar. Aslında neler yapabileceğimizin en iyi örneğini 2015'te metal fırtınada gördük. Farklı siyasi görüşlerde olsak da taleplerimizin görünür olması için birlikte mücadele yürütmeliyiz."

Yasa dediler KHK çıktı, kadro dediler KUŞ çıktı!

“Taşeron işçilere yasa çıkaracağız” dediler, Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkardılar. “Tek bir işçi bile dışarıda kalmayacak” dediler, taşeron işçilerin çoğunu kapsam dışı bıraktılar. “Koşul-şart olmayacak” dediler, 7 farklı koşul koydular. “Taşeron işçilere kadro” dediler, kadroyu kuşa çevirdiler!

KANUN HÜKMÜNDE KANUNSUZLUK

Feray YAĞMUR

AKP, 15 yıllık iktidarı boyunca, kadrolu işçi istihdam etmek yerine taşeron işçiliğe yöneldi. Kamuda kadrolu işçilik istisna, taşeron işçilik kural haline geldi; taşeron işçi sayısı 1 milyonu buldu. AKP, yıllar boyunca taşeron işçilerin “kadro” talebine kulağını tıkadı. 2015 Haziran seçimlerinde tek başına hükümet kuracak çoğunluğu kaybedince, 2015 Kasım seçimlerinden önce ilk kez kadro sözü vermek zorunda kaldı. “100 gün içinde kadro” denilmesine rağmen kadro sözü 2 yıl boyunca tutulmadı. Konu ne zaman gündeme gelse, “Yasa üzerinde çalışıyoruz” dediler ama o yasa tasarısı bir türlü Meclise gelmedi.

Taşeron işçiler, sendikalar ve muhalefet partileri, üzerine çalışılan bu tasarırı görmek; görüş, öneri ve taleplerini ifade etmek istedi. Ancak iktidar, tasarırı kamuoyundan sır gibi sakladı. AKP, son olarak “Yeni yıldan önce tasarı Meclise gelecek” dedi ancak yasa tasarısını Meclise sevk etmek yerine, konuyu Meclisten kaçırıp bir kanun hükmünde kararname çıkardı. Aslında Anayasaya göre,

OHAL döneminde çıkarılan bir KHK’nın OHAL ile hiçbir ilgisi olmayan “taşeron işçilere kadro” meselesini düzenlemesi Anayasaya aykırı. Ancak AKP, bir kez daha Anayasayı hiçe saydı.

Bir taşla iki kuş vurdu AKP. Bir yandan konunun Mecliste görüşülmesini, tartışılmasını ve

hazırlanan tasarının Mecliste işçiler lehine değiştirilmesini engelledi. Bir yandan da meseleyi bir OHAL KHK’sı ile düzenleyerek, Anayasa Mahkemesine gidilmesinin yolunu tıkadı.

YERELE KADRO YOK!

“Tüm taşeron işçilere kadro” demişti AKP, “Dışarıda tek bir işçi bile kalmayacak” diye söz vermişti. Ancak KHK ile işçilerin çoğunluğu kapsam dışında kaldı. Yerel yönetimlerde (belediyeler, il özel idareleri vb.) çalışan ve sayısı 450 binden fazla olan taşeron işçiler, kadro hakkından yoksun bırakıldı. Bu işçiler, koşulları sağladıkları takdirde, taşeron şirketlerden, belediyelerin ya da il özel idarelerinin kendi şirketlerine (iktisadi teşebbüslerine) geçebilecekler. Ancak (4-d’li) kadrolu işçi olmayacaklar, kadrolu işçilerin haklarından yararlanamayacaklar.

KİT’LERE KADRO YOK!

KİT’ler ve KİT’lerin yanı sıra 26

farklı özel bütçeli kuruluşta (Ziraat Bankası, AA, TRT vb.) çalıştırılan yüz bine yakın taşeron işçi de kapsam dışında bırakıldı. AKP, çoğunluğunu özelleştirmeye hazırladığı KİT’ler ile çeşitli özel bütçeli kuruluşlardaki taşeron işçileri de dışarıda bıraktı. Maliye Bakanı, KİT’lerin kapsam dışı kalması ile ilgili olarak “rekabeti” gerekçe gösterdi.

FARKLI İHALE TÜRLERİNE KADRO YOK!

Kapsamdaki kurum ve kuruluşlar için de “hizmet alımı” şartı getirildi. “Hizmet alımı ihalesi” koşulu nedeniyle, mal alımı ihaleleri, yapım işi ihaleleri ve danışmanlık ihalelerinden çalıştırılan çok sayıda taşeron işçi de kapsama girmemiş oldu. Örneğin Karayollarında çalışan ancak ihaleleri kâğıt üzerinde “anahtar teslim yapım işi” gösterilen binlerce işçinin kadro hayali suya düştü. KHK ile “çağrı merkezi hizmetleri” ve “hastane bilgi yönetim sistemi hizmetleri” de kapsam dışı bırakıldı. Bu nedenle, örneğin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Alo 170 hattında çalışan ve bugün taşeron işçilerin “ben kadroya girecek miyim” sorularını yanıtlayan taşeron çağrı merkezi işçileri kadro hakkından yoksun kaldı.

İŞÇİLERE YÜZDE 70 BARAJI

Her “hizmet alımı ihalesi” de kapsama alınmadı. KHK ile “personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalesi” ihalesi koşulu getirildi. Bu koşul nedeniyle, ihalesi tam yıl sürmeyen ya da işçilik maliyetlerinin yaklaşık maliyetin en az yüzde 70’ini oluşturmadığı ihalelerde çalışan taşeron işçiler, kapsam dışına düştü. Özellikle araçlı, malzemeli ve cihazlı ihalelerde çalışan işçilerin önemli bir kısmı, araç, malzeme veya cihaz maliyetlerinden kaynaklı olarak personel giderlerinin yüzde 70’in altına düşmesi nedeniyle kadro hakkından yararlanamayacak. Böylece örneğin araçlı şoför ve taşımacılık hizmeti ihaleleri, malzemeli yemekhane ihaleleri ve cihazlı sağlık hizmeti ihalelerinde çalıştırılan işçiler, yüzde 70 barajına takılabilecek.

KAPSAM İÇİNDE OLANLARA 7 FARKLI KOŞUL

Buraya kadar hangi işçilerin kapsam dışında kalacağını yazdık. Liste kabarık. Kapsam dışında kalan işçiler, taşeronda çalışmaya devam edecek. Ancak kapsam içinde olan işçiler için de kadro garantisi yok! Çünkü KHK, yüz binlerce işçiyi kadro hakkından mahrum kıldığı gibi kapsam içinde olan işçilere de 7 farklı koşul getirdi. Bu koşulların hepsini yerine getiren işçiler kadroya alınacak:

- 1) Emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığına hak kazanmamış olmak,
- 2) Taşeronda çalışırken açtığı dava ve kesinleşmiş alacaklarından feragat etmek,
- 3) Geçmişe yönelik hak ve alacaklarından vazgeçmek,
- 4) Devlet Memurları Kanunundaki bazı şartları taşımak (güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması dâhil),
- 5) 4 Aralık 2017 tarihi itibarıyla fiilen çalışıyor olmak,
- 6) Başvuruda bulunmak,
- 7) Yapılacak sınav ya da sınavlarda başarılı olmak.

Bu koşullardan birini bile yerine getiremeyen işçiler kadroya alınmayacak! Bu koşullar, belediyeler ve il özel idarelerinde çalışan taşeron işçiler için de geçerli olacak. Bu koşulu taşımayan belediye taşeron işçileri, belediyelerin şirketlerine geçirilmeyecek. Koşulları yerine getiremeyen işçiler ise mevcut işlerinden olacak ve işsiz kalacak! Bu durum en çok koşulları sağlayamayan kadın işçilerin canını yakacak. Çünkü işsiz kalan erkek işçilerin, kadınlara göre iş bulma ihtimali daha yüksek. Oysa koşulları yerine getirmeyen kadın işçilerin, yeniden iş bulması hiç kolay olmayacak...

BU İŞTE BİR BİT YENİĞİ VAR

BELEDİYELER ve il özel idarelerinde çalıştırılan taşeron işçiler, koşulları sağladıkları takdirde, belediye veya il özel idarelerinin iktisadi teşekküllerine (şirketlerine) geçirilecek. Eğer mevcut şirket yoksa yeni şirket kurulacak. Ancak belediye iktisadi teşekkülleri ya da kısa adıyla BİT’lerde çalışmak kadrolu belediye işçisi olmak, kadrolu belediye işçilerinin haklarından yararlanmak anlamına gelmiyor. Aslında zaten BİT’lerde çalışan işçiler, kendilerine de kadro gelmesini ve belediyesinin kadrolu işçisi olmayı istiyordu. Örneğin Çankaya Belediyesi’nin şirketi olan Çankaya Belde A.Ş.’de çalışan ve kendilerini “süpürgeci kadınlar” olarak andıran kadın temizlik işçileri, Çankaya Belediyesi’nin kadrosuna geçmek ve kadrolu işçilerin hak ve ücretlerinden yararlanmak istiyordu. Oysa tam tersi olacak. Çankaya Belediyesi’nin taşeron şirketinde çalıştırılan işçiler, Çankaya Belde A.Ş.’ye geçirilecek. Böylece ne Çankaya Belde A.Ş.’nin mevcut işçilerinin ne de taşeron şirketlerde çalışan işçilerin talebi karşılanmış olacak...

2020’YE KADAR HAKLARA SINIRLAMA

MERKEZİ yönetimlerde kadroya, yerel yönetimlerde ise şirketlere geçirilecek işçilerin hak ve ücretleri, mevcut kadrolu işçiler ya da şirket işçilerinin seviyesine çekilmeyecek. Bu yetmezmiş gibi, KHK ile getirilen sınırlama nedeniyle, geçiş yapan işçiler, kadrolu işçilerin yarandıkları toplu iş sözleşmelerinden yararlanamayacak. Geçiş yapılan işçilerin hak ve ücretleri, Yüksek Hakem Kurulu tarafından taşeron şirketler için karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesine göre belirlenecek. Bu sözleşmenin hangi olduğu henüz belli değil ancak 2020’ye kadar bu sözleşmenin uygulanması söz konusu olabilecek.

SINAV(LAR) SIKINTI YARATABİLECEK

İŞÇİLER, çalıştıkları idare tarafından sınava alınacak. Ortak sınav olmayacak. Sınavın esas ve usullerini her kamu idaresi kendi belirleyecek.

Sınav, 1) sadece yazılı, 2) sadece sözlü, 3) sadece uygulamalı, 4) yazılı ve sözlü, 5) sözlü ve uygulamalı yapılabilecek.

Sınav, işçilerin yaptıkları işlerle ilgili olacak. Yazılı sınavdan geçme notu 100 üzerinden 50. Ancak sözlü ve uygulamalı sınavlarda, sınav kurulları, işçinin “başarılı” ya da “başarısız” olduğuna karar verecek. Herhangi bir objektif kriter getirilmediği için sözlü ve uygulamalı sınavlarda keyfi ve ayrımcı uygulamalar söz konusu olabilecek. Merkezi yönetimlerdeki işçilerin başarısız sayılması halinde yapacakları itirazları yine işçileri sınava sokan kurullar karara bağlayacak. Sözlü ve uygulamalı sınavlar, birçok kurum ve kuruluşun istemediği işçileri, kadroya ya da şirkete almamak için kullanacağı bir koz olabilecek.

TALEBİMİZ: HERKESE KADRO VE EŞİT HAK

GÖRÜLDÜĞÜ üzere dağıtıldı. “Tüm taşeron işçilere kadro” vaadi suya düştü. AKP iktidarı yine bildiğini okudu. Meclisten kaçırıldığı, Anayasaya da aykırı bir KHK ile taşeron işçilerin çoğunu kadro hakkından yoksun bıraktı, kadro kapsamına giren işçilere de taşerondaki hak ve ücretlerini reva gördü. Oysa taşeron işçiler, özellikle de güvenceli işi en çok talep eden, güvenceli işe en çok ihtiyacı olan kadın taşeron işçiler, ayrımsız şart-sız kadro ile eşit hak ve ücretler istiyordu. İşte tam da bu yüzden “herkese kadro ve eşit hak” talebimizden vazgeçmemiz ve bu talebimiz için mücadele etmeye devam etmemiz gerekiyor! 2018 yılında bu mücadelemizin başarıya ulaşması dileğiyle...

DIŞI KADRO, İÇİ TAŞERON

PEKİ, bütün bu koşulları sağlayıp, kadroya ya da şirketlere geçmeye hak kazanan işçilerin durumu ne olacak? Ücret ve hakları, kadrolu işçilerle eşitlenecek mi?

■ Taşeron işçiler, mevcut hak ve ücretleriyle kadroya ya da şirketlere geçirilecek. Yani taşeron işçileri ile mevcut kadrolu işçilerin hak ve ücretleri eşitlenmeyecek.

■ Taşeron işçiler, kadrolu işçilerle aynı haklara sahip olamayacak, kadrolu işçilerin toplu iş sözleşmelerinden yararlanamayacak. Kadroya geçirilen işçilere yılda 52 günlük ücret tutarında ilave tediye ödenecek ama belediyeler ve il özel idarelerinde şirketlere geçirilen işçiler bu haktan da yararlanamayacak.

■ Kadroya ya da şirketlere geçiş hakkı kazanan işçiler, taşeron şirketlerden kurtulacaklar belki ama taşerondaki düşük ve yetersiz hak ve ücretlerinden kurtulamayacak...

Aklından sık sık ‘acaba sevgilim buna kızar mı’ sorusu geçiyor mu?

**Dilan OĞUR
Kocaeli**

Flört şiddeti iki kişinin birbirini “çift” olarak tanımlamasının ardından, erkeğin, genç kadını kontrol etmeyi, denetlemeyi “hak” olarak görmesi, onun adına kararları vermek istemesiyle başlar. Kesinlikle korkutucu ve kafa karıştırıcı bir deneyimdir.

Günümüzde artan şiddet olayları ile birlikte flört şiddeti de artıyor. Bununla birlikte farkındalık belirginleşiyor. Yalnızca fiziksel değil özellikle psikolojik şiddetin gözlemlendiği; erkek tarafından kadın üzerindeki baskı ve kısıtlamaların arttığı bir şiddet. Genellikle bunun sebebinin “masum bir sevgiye” bağlandığını, fakat süreç ilerledikçe çok daha ciddi bir boyut kazanarak “öldüren sevgiye” dönüşebileceğini gözlemleyebiliriz.

Bizler de bu yüzden özellikle genç kadınlar olarak, yaşadığımız flört şiddetine dair liseli genç kadınlar arasında küçük bir anket yaptık. 89 kişi ile yaptığımız ankette “Sevgilin seni sık sık kısıtlanıyor mu?” sorusuna 52 kişi “O çocuğun numarasını hemen sileceksin, bu çocuk kim, bir daha onunla görüşmeyeceksin; cümlelerini sık sık duyuyorum” cevabını verdi. “Sevgilin senin telefonunu karıştırır mı?” sorusuna 41 kişi “Mesajlarımı, sosyal medya hesap-

larımı kontrol ediyor, hatta şifrelerimi bile istiyor” cevabını verdi. “Aklından sık sık acaba sevgilim buna kızar mı sorusu geçiyor mu?” sorusuna 40 kişi, “Bazı zamanlar aklımdan geçmiyor değil” cevabını verdi.

“Sevgilin her konuda kendini mi haklı buluyor?” sorusuna 51 kişi “Hayır, birbirimize karşı anlayışlıyızdır” cevabını verdi. “Sevgilin senden her an yanında olmanı mı bekliyor?” sorusuna 46 kişi “Her an yan yana olmayacağımızın bilincinde, sonuçta sevgili olmak bu anlama gelmiyor, hayatlarımızdaki tek şey birbirimiz değiliz” cevabını verdi. “Sevgilin kadınlar bazen dayak yemek hak ediyor düşüncesine katılıyor mu?” sorusuna 67 kişi “Kesinlikle hayır, kadına şiddete karşıdır” cevabını verdi.

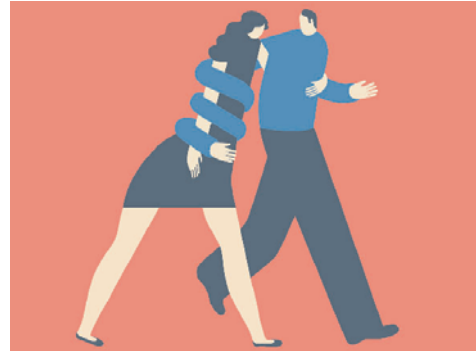
Liseli kadınlar sevgililerinin kadına yönelik şiddete kesinlikle karşı olduğunu söylüyor. Fakat tablo pek de öyle değil. Yi-

ne anket sonuçlarından çıkan cevaplara göre; bir çok genç kadın sevgilileri tarafından sık sık mesajlarının karıştırıldığını, sosyal medya hesaplarının kontrol edildiğini, hatta şifrelerinin bile erkek arkadaşları tarafından bilindiğini, istendiğini belirtiyor. Yalnız bunlar da değil; “Acaba sevgilim buna kızar mı?” sorusu aklından sıkça geçen bir soru niteliğinde ve tedirginlik yaratan bir durum.

Peki, tüm bu saydıklarımız flört şiddetinin göstergesi ise liseli kadınlar neden erkek arkadaşlarının kadına yönelik şiddete karşı olduğunu söylüyor?

Çünkü çok sayıda genç kadın, yaşıtı olan erkek arkadaşı tarafından şiddete maruz kaldığı halde çoğunlukla yaşadıklarını anlamakta, anlamlandırmakta ve şiddetin belirtilerini tanımakta zorluk çekiyor. Unutmayalım ki şiddet “Geliyorum” der. Bugün yaşanan psikolojik şiddet, süreç ilerledikçe fiziksel bir şiddete de dönüşebilir.

Baskıya, kısıtlanmaya, kontrol altında tutulmaya dolayısıyla flört şiddetine karşı tüm liseli kadınları; okul okul, sınıf sınıf ortak talepleri etrafında birleşmeye davet ediyoruz. Unutmayalım ki yalnız değiliz; önümüzde, kurabileceğimiz upuzun bir kız kardeşlik köprüsü var. Gelin bu köprüyü hep birlikte kuralım, tüm liseli kadınlar olarak kadına yönelik şiddetle mücadele edelim!

Arabulucu değil haklarımızı istiyoruz

**Fatma ŞAHİN
Kocaeli Ekmek ve Gül
Kadın Dayanışma Derneği**

Son dönemde ‘boşanmalarda arabuluculuk’ uygulaması gündemde. Hükümete güvensizlikten mütevellit herkesin kafasında bir soru işareti: Kim bilir bunun arkasında ne var?

Kim durup dururken haydi gidip boşanalım diyor ki? Ya da evliliğin ertesi günü kim boşanmaya gidiyor ki? Yaşanan belli süreçlerden sonra alınıyor bu karar. İnsanlar onca şey yaşamış ve sonunda ayrılma noktasına gelmiş.

Arabuluculuğun bahanesi olarak “Köprüden önce son çıkış, mahkeme kapılarına gitmeden önce son kez yeniden gözden geçirme, çocuklar mahkeme koridorlarında, uyuşturucu kullananlar ya da katillerle karşı karşıya gelip travma yaşamasın” gibi gerekçeler gösteriliyor.

Daha eğitim çağındayken, belirli yaş dö-

nemlerine göre ve uzmanlar tarafından, kadın erkek eşitliğinin, kadının erkeğe hizmet etmek için var olmadığının öğretilmesi gerek. Oysa eğitim sisteminin geldiği nokta tam tersi. Kreş çağında çocuklara cinsiyet ayrımcılığı, erkeğin üstün olduğu fikri aşılanıyor. Üstelik bu bilgiler henüz soyut kavramları anlayacak yaşta olmayan çocuklara, dini baskı ve korkuyla empoze ediliyor. İlk ve orta okullarda din derslerinde, ergenlik çağına gelmiş kızların erkeklerle konuşmasının, gezmesinin, oturmasının günah olduğu öğretiliyor.

Eski Aile Bakanı Sema Ramazanoğlu, “Bizim psikolog veya pedagoga değil imama ihtiyacımız var” demişti. Ardından da psikolog kadrolarını iptal edip bakanlığa 25 imam almıştı. Yeni Bakan Fatma Betül Sayan Kaya da 25 Kasım’daki bir röportajında, “Kadınların yararına olmayan hiçbir kararın altına imza atmam” demişti ve Diyanetle birlikte çalışmak için ilk kez bir kadın başkan yardımcısı atandığını söyledi.

Bugün geline nokta Diyanet’in açıklamasına bakılırsa, bakanın pek de kadınların yararına çalışmadığı anlaşılıyor. Zira, Diyanet 9 yaşındaki ergen olmuş kız çocuğunun ve 12 yaşındaki erkek çocuğunun evlilik yapabileceğini açıkladı.

Bütün bunlardan çıkaracağımız sonuç; arabuluculuk tartışmasının altı boş değil. Boşanmaların önlenmesi, sağlıklı bir evlilik birlikteliğinden çok, kadının baskı ve hatta şiddete boyun eğmesine sebep oluyor. Bunların çözümünü kadınlara, okulda, işyerinde, evlilikte yani yaşamın her alanında acilen eşit haklar sağlanmasından geçiyor.

Bize düşen görev, tüm kadınlarla bildiklerimizi paylaşmak, var olan haklarımızı sahip çıkmak ve insanca bir yaşam için mücadeleyi daha da yükseltmek. Derneğimizde 6 Ocak Cumartesi günü, bir avukat arkadaşımız eşliğinde mahalledeki ve çevremizdeki kadınlarla buluşup tüm bunları konuşup tartışacağız. Hepinizi bekliyoruz...

Bize ayrımcılık yapmayın yeter!

Fatma KOÇ

Duygu Ayna 26 yaşında. 15 yaşından beri, kendi deyimiyle “ev kokusu” satıyor.

Yaklaşık 10-15 kilo ağırlığında çantası ile akşama kadar dolaşıyor. Nadiren iyi satış yaptığını, çoğu zaman hiç satış yapmadan evine döndüğünü anlatıyor: “Saat 11.00 gibi evden çıkıp dolmuşa biniyorum, nerde istersem orda iniyorum. Ama genellikle işyerlerinin çok olduğu kalabalık caddelerde iniyorum. Tek tek dükkânlara koku alır mısınız diye soruyorum, çoğunlukla lazım değil diyorlar.”

Hiç okula gitmemiş Duygu. Okuma yazmayı sonradan kendi kendine öğrenmiş. Evlendiğinde ise 18 yaşındaymış. İki kardeşi var; onlar da evli ve geçimlerini aynı işi yaparak sağlıyorlar. Babaları yok, annesi ise hasta olduğu için çalışmıyor. Bir göz odada eşi ve annesi ile birlikte yaşıyor Duygu. Evin kirası aylık 135 TL, ama düzenli bir gelirleri olmadığı için 6 aydır kirayı ödeyemediklerini söylüyor.

Satış yaparken nasıl sorunlarla karşılaştığını soruyorum, kadınlarla hiç sorun yaşamadığını hatta kiminin destek olmak için parfüm aldığını belirtirken, erkeklerin ise sürekli kendisini taciz ettiğini anlatıyor: “Bir keresinde bir esnaf parfüm alacam burada bekle demişti, saat ikiden dörde kadar bekledim satış yapabilmek için, adam dörtte yanıma gelip yanağımdan makas aldı, elimdeki parfüm şişesini kafasına vurup oradan kaçtım.”

Duygu en çok yaşadığı ayrımcılıktan şikayetçi: “Roman olduğumuz için insanların bana bakışı farklı, bize hırslı muamelesi yapıyorlar. Bir mağazaya girsem ya birisi sürekli arkamda dolaşıyor ya kimse bana bakmıyor, ilgilenmiyor. Başkalarına buyurun diyorlar, benim yüzüme bile bakmıyorlar...”

Çok güzel resim yapıyor Duygu, özellikle karakalem resim yapmayı seviyor. “Canım çok sıkıldığında resim yaparım, ama çoğu zaman kâğıt kalem bile bulamıyorum” diyor.

Geleceğe dair hiçbir umudu yok, ama kimseye muhtaç olmamak için bir evi olsun istiyor. “Bu röportajı okuyup benim hikayemi öğrenen herkesten istediğim tek şey var; biz de insanız bize ayrımcılık yapmasınlar” diyor.

Kadının baş belası; VAJİNİT

Uzm. Dr. Senem ASLAN

Yaşı ve medeni durumu ne olursa olsun hayatı boyunca kadınların en sık karşılaştığı sağlık sorunu vajinitlerdir. Vajinit; kabaca vajinanın enfeksiyonu olarak tanımlanabilir. Vajina; önde idrar taşıyıcılar, mesane ve makat arasında uzanan yaklaşık 7-9 cm uzunluğunda kaslı yapıda bir tüptür. Vajina, mukoza, kas ve dış bağ dokusu katmanlı tabakalarından oluşur. Vajinanın kendine özel bir mikrobik dokusu vardır. Normal vajina florası asidik yapı, yaş, hormonal durum, cinsel aktivite, gebelikten korunma yöntemi, kullanılan ilaçlar, antibiyotikler ve cerrahi girişimlerle değişiklik gösterir. Yani kadının vajinası kendi doğal yapısı içinde başta laktobasiller olmak üzere birçok mikroorganizmayı bünyesinde barındırır. Halk arasında belsoğukluğu denilen hastalığın etkeni gonore, vajinal uçuk mikrobi HSV ve rahim ağzı kanserine neden olan HPV normal sağlıklı bir vajinada bulunmaz

BAŞROLDE ÖSTROJEN VAR!

Vajinitlerin oluşmasında başrolü kadının doğal yapısında bulunan östrojen oynar. Östrojen, üreme dönemindeki kadınlarda, yumurtalıkta üretilerek, salgılanan hormondur. Ergenlik öncesi dönemde ve menapozda östrojenin azlığı nedeniyle bu dönemlerde bakteriyel vajinitler sık görülür. Ayrıca idrar ve dışkı kaçırmanın sık görüldüğü ileri yaş menapozdaki kadınlarda vajinit sıkır. İlk adet öncesi genç kadınlarda az miktarda kaşıntı yapmayan akıntı normal kabul edilir.

EN İYİ ÇÖZÜM: ALTTA YATAN NEDENİ BULMAK

Vajinitli kadınlarda ağrı, kaşıntı ve çeşitli tipte akıntı görülür. Akıntının şiddetine bağlı olarak kaşıntı hafiften, ağırlı cinsel ilişkiye kadar geniş bir yelpazede olabilir.

Vajinitler kadınların korkulu rüyasıdır. Kaşıntıdan ağırlı cinsel ilişkiye kadar giden geniş bir yelpazesi vardır. Bu durumda kadın cinsel ilişkiye dahi girmek istemez, kendini pis hisseder, eşi tarafından reddedilme kaygısı yaşar. Bu psikolojik strese de neden olur. Bazen basit bir tedavisi olmasına karşın hekime ulaşma zorluğu, bazen de kadın olmanın verdiği 'ayıp, utanma, çekinme' duyguları ile tanı alması ve tedavisi genelde atlanan ve ihmal edilen bir durumdur. Çoğu kadının hijyen kaygısı ile baş vurduğu sabunla temizlik, vajinal duş ya da 'komşunun verdiği ilaçla tedavi' durumu daha da zorlaştırır. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi için kondom gibi bariyer yöntemler, enfeksiyonların tedavisinde ise uygun dozda uygun süreli tedavinin önemi ve altta yatan kronik sorunların çözümü ve hijyen kurallarına dikkat edilmesi önerilen başlıklardır.

Herkes sağlıklı günler dilerim.

AKINTININ NEDENİ ENFEKSİYON OLMAYABİLİR

ENFEKSİYON nedeni olmayan vajinitler de vardır. **Sperm öldürücü ya da geciktirici krem kullanma, hijyen amaçlı kullanılan sabun, parfüm ve diğer maddeler, latex kullanımı ve aşırı cinsel aktivite vajinit benzeri kaşıntı ve vajinal akıntıya yol açabilir.**

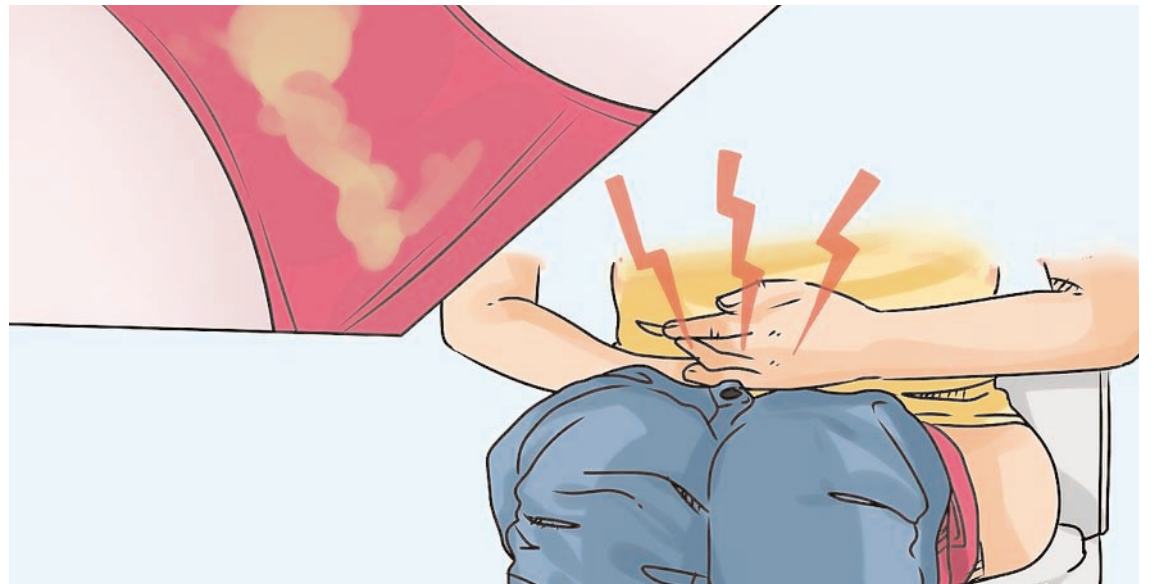
AKINTI ÇOK VE BALIK GİBİ KÖTÜ KOKULUYSA...

BAKTERİYEL vajinozis ve cinsel yolla bulaşan etkenlerin yarattığı vajinitlerde akıntı çok kötü kokulu ve bol miktardadır. Hastalar balık kokusundan şikayet ederler. Gebelerde tedavi edilmeyeceği takdirde erken doğuma ya da bebekte enfeksiyona neden olabilecek bir durum yaratabilir. Cinsel yolla bulaşan bir durum olduğu için çift tedavisi önerilir.

AKINTI SÜT KESİĞİ YA DA PEYNİRİMSİ GÖRÜNÜMDE İSE...

KADINLARIN yüzde 75'i hayatlarında en az bir kez vajinal mantar enfeksiyonu (kandida enfeksiyonu) geçirir. Hemen hemen yarısı da yılda en az iki kez kandida vajinit atağı geçirir. Enfeksiyon çoğu zaman gebelik, diyabet, obezite gibi başka bir hastalığın eşlik ettiği ya da doğum kontrol hapları, kortizon, antibiyotik gibi ilaç kullanımının olduğu durumlarda görülür. Kandida enfeksiyonunda süt kesici ya da peynirimsi görünümünde akıntıya şiddetli kaşıntının eşlik ettiği bir tablo vardır. Tedavi altta yatan durumu düzeltmeye yönelik olmalıdır. Kadın sıkı hava geçirmeyen giysilerden uzak durmalı, başta antibiyotikler olmak üzere kullandığı ilaçları kesmelidir. Tedavide vajinal fitiller doktorun önerisiyle kullanılabilir.

Nermin'in hayatında ne değişti?

Sevgi DELİBAŞ
Gülsuyu Gülsusu Kadın
Dayanışma Derneği

Nermin'le hastanede tanıştık. Sıra beklerken ayaküstü merhabalaştıktan sonra sigara içmek için dışarı çıktık. Nermin, biraz sıkıntılı, çaresiz durumdaydı; ev aradığını söyledi, eşiyile olan sorunları nedeniyle evden uzaklaşması gerektiğini anlattı. Ona bir derneğimiz olduğunu anlattım ve kendisine destek olabileceğimizi söyledim, birbirimize telefon numaralarımızı verip ayrıldık.

Yaşadığım mahallede Nermin için uygun bir ev buldum ve Nermin'le komşu olduk. Bir gün kahve içerken Nermin, neden eşinden ayrılmak istediğini, yaşadığı sıkıntıları, şiddetin her türlüsüne ve ihanete maruz kaldığını, evin tüm yükünü tek başına yüklenip, çocuklarını büyütüp okuttuğunu anlattı. Ekonomik bağımsızlığı olmasına rağmen çevre baskısı sebebiyle daha önce boşanmaya cesaret edemediğini, ancak eşi kendisini öldürmeye çalışınca, korktuğu için mahkemeye verdiğini anlattı. Nermin bir dönem sığınmaevine de gitmiş. Oranın koşullarının da cezaevinden farksız olduğunu söylüyor, cep telefonundan tırnak makasına ka-

dar her şeyine el koymuşlar. Bir taraftan da savcılıktan koruma kararı almış.

NERMİN'İN DÜZENİ YENİ AMA SİSTEM AYNI

Nermin, mahalleye taşınca evini, yeni düzenini kurmaya başladı. Bu arada muhabbetimiz de ilerlemeye başladı. Bir gün kapıda yabancı bir arabanın uzun süre durduğunu fark ettim.

Nermin'in eşi olabileceğini düşündüm ve hemen Nermin'i aradım. Nermin korkudan titriyordu, "Kocam" dedi. Hemen telefona sarıldı, polisi aradı, ama polis gelene kadar adam kaçtı. Adamı daha sonra buldular. Nermin'i de ifade için karakola götürdüler. Kocasını 2-3 gün karakolda tuttukten sonra bırakmışlar. Daha önce de aynı şeyleri yaşamış Nermin, bir gün gözaltında tuttukten sonra serbest bırakmışlar. Bu sefer Nermin'in korkuları artmıştı. Çünkü koruma kararı da fayda etmiyordu.

Duruşma günü gelip çatı. Nermin hakim kadın olduğunu görünce biraz rahatlamış, "Belki kadın hakim halimden anlar" demiş. Ama sonra hakim tavrı rahatsız etmiş Nermin'i. "Bizi boşanmak için elinden geleni yapıyordu" diye anlattı. Nermin anlam verememiş hakimin tavırlarına. Ben de neden böyle olduğunu, sistemin kadını değil, aile bütünlüğünü koruyan bir sistem olduğunu, yasaların erkeklerden yana olduğunu, kadın

cinayetlerinin önüne neden geçilemediğini anlattım.

ÖZGÜR OLMANIN MUTLULUĞU...

Sonraki mahkemede Nermin hem çok heyecanlı hem de bir o kadar öfkeliydi. Bir an önce boşanmak, bu adamdan kurtulmak ve yeni bir hayat kurmak istiyordu.

Hakim bu kez Nermin'in kararlı olduğunu anlamış olmalı ki boşanmalarına karar vermiş, ama yine de mahkeme boyunca ısrarla adama isterse kararı reddetme hakkı olduğunu ifade etmiş. Mahkeme sonrasında sohbet ettiğimizde Nermin, sistemin kimden yana olduğunu öğrenmişti. Bir yandan da özgür olmanın mutluluğunu yaşıyordu. Çok sıkıntı yaşamıştı Nermin ama hayatın her alanında olduğu gibi kadınların mücadele etmekten, güçlü durmaktan başka çaresinin olmadığını yaşayarak anlamıştı.

Ben de hep televizyon ve gazetelerdeki haberlerde kadınların koruma altında olduğu halde nasıl öldürüldüğünü düşünüyordum. Ama anladım ki koruma kararı resmi bir evrakten başka bir şey değilmiş. Çünkü yasalar gerektiği gibi uygulanıp adil bir ceza sistemi işlemiyor. Mahkemede adamın takım elbise giymiş olması ve tavırlarının iyi olması sanki suçu o işlememiş gibi karar verilmesine neden oluyor. Oysa ki gereken cezalar verilmiş olsa kadınlar her gün sokak ortasında her türlü şiddete maruz kalmayacak.

Nermin'in mücadelesine destek olmak, onun hayatına dokunmak ve sistemin gerçek yüzünü görmesini sağlamak, onun hayatında en önemli değişimlerden bir tanesiydi. Tüm zorluklara rağmen kadın dayanışmasının da ne kadar önemli olduğunun farkına vardı Nermin.

ZÜLAL'IN DAVASI EMSAL OLSUN

Zülal'in arkadaşları
İzmir

Zülal Tütüncü, doğum gününde öldürülen gencecik, hayat dolu, hayalleri ve hedefleri olan bir insandı. Onu bir gün önce tanıyan da yıllardır arkadaş olan da farklı birçok güzel düşüncenin yanı sıra belki de tek bir ortak fikirde buluşuyordu; onun hayata olan tutkusu. Şimdi katilin, bir insanı nasıl hayattan ve sevenlerinden kopardığını düşünün.

Bizi Zülal'in ölümüyle ilgili en çok üzen şeylerden biri medyada yer alan haberler oldu. Bu haberler, ölümü normalleştiren, bir sebep bulmaya çalışan, suçu hafifletmeye yönelik, adeta katili koruyan üsluptaydı. Hayallerini, gençliğini ve yapamadığı binlerce şeyi geride bırakıp hayattan koparılan bu gencecik kadının fazlasıyla hak ettiği anmasını yapmak bile bu haberler tarafından dolayı bir şekilde engelleniyordu. Öyle ki onun acısını en derinden hisseden yakınları bile masum bir anmanın tereddüdünü yaşıyor.

SOMUT ADIMLAR İSTİYORUZ

Bir hayat bu kadar basite indirgenirken biz, onun yakınları, o canının hak ettiği cezayı alıp almayacağından endişeliyiz ve bu konuda somut adımlar atılmasını istiyoruz.

■ İlk ve acil olarak katilin okulla ilişkisi kesilerek henüz mahkeme sürecinde olan olayın cezasız kalmayacağı topluma ve

yakınlarına hissettirilmeli. Bu şekilde ömür boyu dinmeyecek acılara en azından biraz su serpilebilir.

■ Katilin ailesi bu durumun arkasında olmadığını topluma göstererek bunun özendiriciliğinden kaçınmalı.

■ Zülal'in okul yolunda veya evinde cinayete kurban gitmeyişi karalayıcı

haberleri haklı çıkarmaz. Özgürlüğü kısıtlayıcı, kadının eve kapatılmasını destekleyen bu zihniyet her şeyi bir kenara bırakıp ortada bir genç kadının öldürüldüğünü anımsamalı, toplumu doğru yönlendirecek haberler öyle hazırlamalı.

■ Daha şimdiden medyanın yönlendirmesi ve katilin bundan aldığı cesaretle verdiği ifadeyi duyuyoruz. Dört duvar arasında işlenen bir cinayetin, tanıktan ve gözden uzak olmaktan faydalanarak "erkeklığime laf etti, sarhoştum, kendimde değildim, psikolojik sorunlarım vardı" gibi zavalıca çabalarla söylenmiş, genç kadını soğukkanlı bir şekilde öldüren katilin suçunu hafifletmeye çalıştığı bu ifadeleri dikkate alınmamalı. Çünkü zaten günden güne yaygınlaşan ve normalleşen bu cinayetlerin arkasında suçluların hak ettiği cezayı almayı ve medyanın katilleri masum gösteren haberler var.

■ Son olarak Zülal'in davasının yakın takipçisi olacağımızı ve bu süreçten çıkacak kararların tüm kadın cinayetlerine emsal bir karar olacağını umut ediyor ve adalet güvenimizin boşa çıkarılmamasını istiyoruz.

BİZLER YAŞAMAK ZORUNDAYIZ

B.T., 17 yaşındayken işyerinde tanıştığı erkek arkadaşıyla, 2,5 yıl sonra kaçarak evlendi... Sonrası, bu ülkedeki sayısız kadın yaşamıyla ortaklaşan bir hikâye... Önce baskı, ardından psikolojik, sonra fiziksel şiddet ve nihayetinde öldürmeye kastedecek kadar gözü dönen bir eş... Yaşadıklarının bireysel bir 'kader' olmadığının farkına varan B.T., bugün 22 yaşında güçlü, genç bir kadın. Hikâyesini paylaşarak bütün kadınları mücadeleye çağırıyor.

Ona çok güveniyordum, geleceğe umutlu bakabiliyordum. Evlendik, ilk aylarımız çok güzeldi. Kaçtığımız için ikimizin de ailesi kızmıştı. Sonra kabullendiler. Sevgili olduğumuz süreçte ilgiliydi. Belki en fazla iki defa tartışmışızdır. İlk bir ay kaynanamlarla yaşadık, sonra ayrı eve çıktık. Muhafazakâr bir aileye gelin gittim. Bir gün "Eve amcam gelecek, kafanı kapat" dedi. Sonra ailesi etek, türban almaya başladı. Bir anda kendimi kapanmış buldum. Bundan rahatsızdım ama beni kabul etmeleri için kaptım. Evlendiğimde sanki özgürlüğüm elimden alınmaya başlandı. Daha az konuşmam gerektiğini söylüyorlardı. Eşim, görümcem, kaynanam, "Erkekler varken kadınlar konuşmaz" diyordu. Örf ve âdetimiz aynı değildi. Ben Ordulu, onlar Adıyamanlıydı.

'BİR DAHA YAPMAYACAĞIM' DEDİ

Her şeyeime karışıyorlardı. Kendimi böcek gibi hissediyordum. Hapiste yaşıyor gibiydim. Her şey için izin almam gerekiyordu. Bakkala gitmem bile sorundu.

Bir gün akrabasının düğünü vardı. O çalıştığı için benim gitmem gerekiyordu. Görümcemden aldığım uzun bir etek, altına da topuklu ayakkabı giymiştim. Düğün çıkışı kaynanamlara gittim. Eşim oraya geldi, evden çıkarken tokat attı bana, "Sen nasıl topuklu ayakkabı giyersin" diye. Önce şok oldum, sonra "Bana annem babam vurmadı, böyle olacaksın boşanalım" dedim. Özür dile-di, bir daha yapmayacağını söyledi. İlk fiziksel şiddet böyle başladı.

ŞİDDET ARTTIKÇA ARTTI

Sonraları dengesizdi; bir gün iyi, bir gün kavgalı. Annesini gün içinde aramazsam kavgaya çıkarırdı. Toplam altı ay aynı evde kalabildik. Annesine şiddete uğradığımı söylüyordum. Kızıyordu; "Kıza vurma" diyorlardı ama arkamdan da dolduruyorlardı. Yolda başım dik durmamalıymış. Erkeklerle göz göze gelirmişim, kıvrarak yürüyormuşum.

Eve getirdiği arkadaşına "Yumurta yer misin?" diye sorduğum için beni dövmeye başladı. Parmağım kırılmıştı. Komşular geldi ama kapıyı açmadı. Eş-

yalarımı topladım, "Gidiyorum" dedim. Ağlamaya başladı, "Özür dilerim, biri bize büyü yapıyor" dedi. Ertesi gün hastaneye gittik, doktora "Merdivenden düştüm" dedim.

Evliliğimin dördüncü ayında hamileydim. Hamileyken kaynanamlara misafir gelmişti, sabahtan akşama kadar temizlik yaptım. Kanamam geldi, doktor düşük tehlikesi olduğunu söyledi. Eve geldim yattım. Eşim ev neden dağınık, dedi. Ayağa kalkar kalkmaz da çocuğumu düşürdüm.

Altı ay boyunca ailemle çok az görüş-tüm. Şiddete dair hiçbir şey söylemiyordum. Bir gün bacaklarımdaki morluğu gördüler. "Düştüm" dedim ama inanmadılar. Eşim özür diliyordu ama şiddetine de devam ediyordu.

Türbanımı çıkardım, eşim de kabul etmişti. Ailesi açıldığını öğrenince "Açıldın da orospuluk mu yapıyorsun" dediler. "Eşim biliyor" dedim. Onlar da "O bunu kabul ediyorsa biz oğlumuzu kabul etmiyoruz" dediler. Eşim ailesine "Açıldığını bilmiyordum, nasıl bir kız olduğunu görün diye getirdim" deyince

şok oldum. Babamı aradım, aldı beni ve boşanma davası açtım.

BUNU YAPAN EŞİM, BİLİN!

Başta anlaşmalı boşanacaktık, davayı ben açtım. Onun da dilekçe vermesi gerekiyordu. Okuma yazma bilmediği için kardeşimden yardım istedi. Kız kardeşime gitmesini söyledim. Sonra kız kardeşim ağlayarak aradı, telefonu o aldı, benimle konuşacağını söyledi. Yanlarına gittim. "Benim ailem suçlu, n'olursun barışalım, affet beni" diye yalvarmaya başladı. Beni intihar etmekle korkutuyor, zorla eve götürmeye çalışıyordu.

Biz tartışırken kız arkadaşım aradı. Kız arkadaşına "Yardım et" diye bağırdım. "Sessiz ol yoksa arabayla yuvarlarım bizi" dedi. Arabanın içinden tornavida çıkardı. Atışalanı yoluna geldik, son bir kez konuşmak istedi. "Sen namussuzluk mu yaptın, o yüzden mi istemiyorsun beni" dedi. Ben de "Alakasız yok, hakkını helal et" dedim. Otobanın kenarında boğazıma sarıldı, cebinden tornavidayı çıkarıp her tarafıma saplamaya başladı. Bayıldım. Gözümü açtığımda üstümü açmış karnımı delmeye

çalışıyordu. Tekrar bayıldım, bilekleri-mi ters döndürüyor, ayak bileklerime tornavidayla vuruyordu. Bir yerimi delemeyince daha da sinirleniyordu. Şah damarımı delmek istedi, "Beni aldattın mı, doğruyu söyle" dedi. Konuşamıyordum, güçlükle "Aldatmadım" dedim. Ayağa kalkamıyordum. Tepemde sigara içiyordu. 40-45 dakika dayak yedim. Sigarasını attı ve "Kelime-i şهادet getir" dedi. Boğazımı sıkmaya başladı. Beni boğmaya çalışırken yüzüne kanımı sürdüm biri görür de yakalar diye. Bayılmışım, gözümü açtığımda güneşi gördüm, ayağa kalkmaya çalıştım. Ayakkabım yoktu. Yüzüm gözüm kan içindeydi.

Kendimi otobana yuvarladım, ayağazor zor kalkıp otobanın ortasında arabaları durdurmaya çalıştım. Kimse durmadı. Sonra kenara geçtim bir adam telefonla konuşuyordu. Ambulansı aradılar, "Ölüyorum, bunu yapan da eşim bilin" dedim.

Bir hafta hastanede yattım. 1,5 ay evde ilaç tedavisi gördüm. Psikiyatriye gitmeye başladım. Şimdi her ay gidiyorum.

HİÇBİR ŞEY OLMAMIŞ GİBİ...

Boşanma davamın dördüncü duruşması olacak, hiçbirine katılmadım. Bu son duruşma olacaktı. Darp davası da açtım. Başta korktum bu davadan, sonra kaybedecek neyim var dedim. Darp uyguladığında üç gün nezarethanede kaldı. Ardından ölmediğim için ve daha önceden cezai işlemi olmadığı için serbest bırakıldı. Çıkar çıkmaz işine başlamış, herkese benim onu aldattığımı ve boşanmaya karar verdiğimizi söylüyor. Hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam ediyor.

Bu olayı 1 yıl önce yaşadım. Yaşadıklarımı paylaşmaktan korkuyordum. Benim yaşadıklarımı yaşayan binlerce kadın var. İnternette, televizyonda tek melenen, kocaları tarafından öldürülen, tecavüze uğrayan kadınları görüyorum. Ben de ölebilirdim. Eskiden dayak yediğimde utanıyordum, ama artık daha güçlüyüm. Bizler yaşamak zorundayız. Bunun için mücadele edeceğim.

BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

Devlet şiddete uğrayan kadınlar için önlem almıyor, aksine kadınların şiddete maruz kalmasının önünü açıyor. Devletin eksikliği çok büyük; kadını görmüyor. O yüzden kadınlar birlikte hareket etmeli ve birlikte mücadele etmeli. Kadınlara yapılan şiddetin cezasız kalmasını istemiyorum ve sizlere çağrıda bulunuyorum.

Boşanma davam 11.01.2018 tarihinde, darp davam ise 23.01.2018 tarihinde.

Tüm kadınların ölümle burun buruna kaldığı olayların davalarının takipçisi ve destekçisi olmasını istiyorum.

Cennet'in ayakta kalma mücadelesi

Sevgi YALÇIN
Bağcılar

Cennet'i uzun zamandır tanıyorum; dirençli, mücadeleci bir kadın. Eski eşinden gördüğü şiddet, hakaret, baskı, tehdit karşısında ayakları üzerinde durmayı, tek başına yaşamın zorluklarının üstesinden gelmeyi bilmiş. Bazen yaşadıklarını konuşurduk onunla. Ama yüreğinde bir evlat acısı taşıdığını bilmiyordum, ta ki beni mevlide çağırana kadar...

Şimdi ben de sizinle Cennet'in yaşadıklarını paylaşmak istiyorum. Hayatın tüm zorluklarına karşı umudunu yitirmeden yaşama tutunan nice kadınlardan biri olan Cennet'in hayatını...

Malatya'nın bir köyünde doğmuş Cennet. Dört kardeşlermiş; iki kız, iki erkek. Kızların büyüymüş o. "Benim küçüğüm erkek, onun küçüğü kız. Babam Almanya'ya gitti. Biz köyde kaldık. Daha sonra amcam geldi, bizi Gaziantep'e götürdü yerleştirdi. O da babamın peşi sıra Almanya'ya gitti" diye anlatıyor çocukluğunu. Cennet henüz altı yaşındaymış Antep'e taşındıklarında. Okulu ortaokul ikide bırakmış. Onu da içini çekerek anlatıyor: "Annem okumamı istemiyordu, bütün işi gücü üstüme yıkıyordu. Derslerim iyiydi, okumuş olsaydım başka olurdu. Evin bütün yükü bendeydi."

AİLEM DE SAHİP ÇIKMADI

Sırf bu durumdan kurtulmak için 15 yaşında kaçmış birine. Komşularının oğluymuş kaçtığı; "Kaçar kaçmaz daha kötüsüyle karşılaştığımı anladım. 7/24 kahvedeydi, şiddet uyguluyordu, iş tutmuyordu. Hamile kaldım. 2-3 aylık hamileydim annesinin yanına bıraktı beni askere gitti. Kocamın ailesi de beni hizmetçi gibi kullanıyordu. İkinci çocuğa hamile kaldım, bu arada kocam çalışmıyordu. Ben çalışmaya başladım." İplik fabrikasında işe başlayan Cennet, fabrikada sancısı tutuncaya kadar çalışmış. Aldığı üç kuruş para, sigorta yok. Yeni doğan bebeğini kaynaşına bırakmış, çalışmaya devam etmiş.

Çalıştığı süreçte ev tutarım diyerek birikim de yapmış. "Parayı kenara koyayım da bir iki eşya alayım, bir ev tutayım diye düşünüyordum. Eve gelip baktım ki para yok. Kocam almış. Sonra yine dayak, yine şiddet, başka kadınlara gitmeler... Ailem de sahip çıkmadı."

'KIZLARIM OKUYACAK'

Eşi "İstanbul'a gidip iş kuracağım" demiş. Cennet "Bir umut!" deyip ne var ne yok vermiş kocasına. Bir dükkan kurmuşlar; 4 erkek, 3 gelin, çocuk... "Yıllarca o dükkanda birlikte yaşadık. Eşimi İstanbul'u biliyor diye dışarı gönderiyor, biz içlerinin işlerine bakıyorduk. Ütü, paket yapıyorduk. Sonradan öğrendik ki gidip bir yerde yatıyormuş. Biraz işler iyi oldu, bir de dikimhane açtık, bir araba aldık, evlerimizi aldık. Sonra hop bir hacizle her şey gitti elimizden. Herkes işine baktı olan yine bana oldu. Ağabeyim yardım etti, ev tuttular, daha dükkan kapanmadan üçüncü çocuğa hamile kalmıştım."

"Bana erkek çocuğu vermezsen seni boşarım" diyormuş kocası. Bir değil iki erkek doğurmuş peş peşe Cennet. Çalışmaya da devam etmiş. Kızlarını okutmak istemiş hep. Kocası ise "Antep'e gidelim sen de kızlar da orada çalışın" demiş. Kabul eder mi Cennet? Kovmuş evden. Antep'e annesinin yanına gitmiş kocası. Yardımlarla ayakta durmaya ça-

lışmış Cennet.

'SEN ANNESİ İSEN O DA BABASI'

Boşanmış kocasından, ama çevresinin ve ailesinin baskıları nedeniyle ara ara tekrar bir araya geliyorlarmış, bir kavga gürültü çıkana kadar. Erkek çocuklarının sünnet düğününü yapmış Cennet, takılan altınları da kendisine bilezik yaptırmış. "Ben isteyen bileziklerin birini götürmüş, satıp yemiş. O yüzden kavga ettik. Ağabeyimi çağırdık, 'Bu böyle olmayacak, kalk bize gidiyoruz' dedi. Sabah üst komşum geldi, 'Bahattin eşyaları toplamış çocukları da almış Antep'e gidiyor' dedi. Yapamaz dedim, inanmadım. Eve gittim bir mesaj geldi telefonuma 'Anahtarı kömürlüğe bıraktım' diye. Girdim eve her şeyi toplamış götürmüş. Çocukları geri getir diye aradım. Beni tehdit etti. 'Antep'e gelir çocuklarla birlikte fabrikada çalışırsın ya da çocuklarının yüzünü bir daha göremezsin' diye. Sen misin bunu diyen. Karakola gittim, çocukların velayeti bendeydi. Karakolda bana 'Sen annesi isen o da babası' deyip eve gönderdiler. Esra Ceyhan'ın programı vardı o zamanlar. Onları aradım. Onlar da Bahattin'i aradı: 'Ya çocukları getirip teslim edeceksin ya da pazar-tesi biz gelip polisle eve baskın yapıp çocukları alacağız' dedi. Korkmuşlar tabii. Ailesi aralarında para toplayıp hemen çocukları otobüse bindirip gönderdiler."

GÜÇLÜ OLMAK ZORUNDAYDIM

Yine çevresindekilerin yardımı ile ev tutmuş, onların yardımıyla eşyalar edinmiş. Etrafındakiler "Büyük kızı okuldan al, o diğer çocuklara baksın, sen de çalış" gibi önerilerle gelmiş. "Tabii ben bunu kabul etmedim, çünkü bütün çocuklarımın okumasını istiyordum" diyor Cennet. "Okul müdürü ile konuştum. 'Siz ne dersiniz?' dedim. 'Çocuğun kaydını silmeyeceğim, bir çaresine bakana kadar bir hafta böyle idare edelim' dedi. O arada ben çalıştığım yerin patronu ile konuştum, durumu anlattım. O da 'Çocuklar okula gitsin, sen küçük çocukları gelirken yanında getir' dedi. Sabah kızları okula gönderip erkek çocukları yanımda işe götürüyordum. Öğlen saatinde çocuklar okuldan çıkınca hepsini alıp eve götürüp bırakıyor, tekrar işe dönüyordum. Çocuklar büyüyene kadar bu böyle devam etti."

Bir gün eşi tekrar gelmiş eve. Yine üç gün çalışıyorsa beş gün çalışmıyor. Cennet evde olmadığı zamanlar kızlarla kavga ediyor, kızları dövüyor-muş. "Komşularım bana söylüyordu kızları gene dövdü diye. Büyük kızım artık dayanamayıp intihar etti. O gece kaynanam da bizdeydi. Bir de mektup bırakmış. 'Babam her seferinde gelip bizimle kavga çıkartıyor, bizi dövüyor. Annem gidiyor tek başına çalışıyor. Annemin kazandığı paraları alıp çarçur ediyor, bizim yiyecek ekmeğimiz yok. O hep bizi kandırmaya çalışıyor' diye yazmış. Kaynanam bulmuştu sonradan mektubu. Kızımı kurtaramadık. Annesi de kendisi de karakolda benim evimde olmadıklarını söylemişler. Dokuz sene geçti üzerinden. Bir daha da görüşmedik o olaydan sonra. Tekrar evlendi, bir kızı var şimdi. Beni bekleyen üç tane daha çocuğum vardı. Onlar için ayakta durmak zorundaydım. Sağlam bir şekilde ayakta durmaya karar verdim."

Aile baskısından kurtulmak için küçük yaşta kaçarak evlenen Cennet, aradığı kurtuluş yerine koca şiddetiyle karşılaştı. Babasının şiddeti nedeniyle intihar eden büyük kızının acısını kalbine gömerek, kendisi ve diğer çocukları için zorlu bir ayakta kalma mücadelesi verdi.

Hepimiz 'Kevin Hakkında Konuşmalıyız'

Hande KÖSE
Hacettepe Üniversitesi

Kevin Hakkında Konuşmalıyız (We Need to Talk About Kevin), genel anlamda aile içi ilişkileri anlatan, 2011 yapımı bir film. Ancak film, anne-çocuk ilişkisini ana akım filmlerdeki cinsiyet rolleriyle sıradan gerilimlere odaklanarak değil kutsal aile metaforunu alaşağı ederek anlatıyor.

Eva karakteri ile film boyu anneliğin görev ve sorumluluklarını tartışırken, anneliğin içgüdüsel olup olmadığını filmin sonuna dek sorgulama fırsatı buluyoruz. Bu sebeple aslında filmde Kevin hakkında değil Eva hakkında konuşuyoruz. Her olayı ve olguyu Eva'nın bakış açısından izliyoruz. Oğlu katliam yapan bir annenin tepkisini ve oğlunu katliama götüren süreçlerde sadece annenin de değil genel anlamda aile yapısının etkisini Eva'da gözlemlemek mümkün.

Şunu belirtmek gerekir ki Eva ismi, birçok dilde "kadın" anlamına geliyor. Yani yönetmenin filmde tek bir kadın üzerinden evrensel anlamda kadına yüklenen cinsiyet rollerine atıf yaptığını söyleyebiliriz.

ANNELİĞİ BECEREMEMEK: SUÇLU KİM?

Eva kariyerine düşkün bir kadındır. Ancak Kevin doğduktan sonra hiçbir şey Eva'nın istediği veya beklediği gibi olmaz. Kevin önce konuşmayı reddeder, daha sonra oyun oynamayı. Bebeklikten çocukluğuna, ergenliğinden katliam gerçekleştirdiği ana kadar hep zor bir çocuktur. Bu durum Eva'yı giderek sabırsız ve öfkeli birine dönüştürür. Katliamla birlikte Eva'nın hayatı çok daha farklı bir şekilde değişir. Kevin hapsede, Eva ise dışarıdayken ilişkileri giderek keskinleşir. Film seyirciye bu noktada anneliğin içgüdüsel olup olmadığını sorgulatar. Kadın doğal olarak doğurduğu çocuğu sever mi? Ya da bir kadın anneliği "beceremediği" için onu suçlu olarak etiketlemek ne kadar doğrudur?

Filmin ilerleyen sahnelerinde Eva'nın kendini suçladığını ve Kevin'in tüm problemlerinin ana sebebinin kendisi olduğunu "kabullenmediğini" görürüz: Evi ve arabası, çevre sakinlerince kırmızıya boyandığı halde bir tepki göstermez, Kevin'in öldürdüğü çocuklardan birinin annesi ona tokat attığında olayı görüp ona yardım etmek isteyen adama "Hayır, benim hatamdı" der. Markette karşılaştığı kadın, Eva'nın aldığı yumurtaları kırdığında değiştirmek yerine ısrarla kırık yumurtaları satın alır.

Bu görevler Eva'ya hayatının her alanında yüklenmiş ve toplumsal olarak inşa edilmiştir. Örneğin Kevin bebekken ağladığında Eva onu susturamaz ve çevredekiler tara-

findan ayıplanır. Katliamdan sonra öldürülen öğrencilerin aileleri Kevin'ı değil Eva'yı sorumlu tutarlar. Tüm bu yargılayan ve suçlayan tavırlar, toplumsal cinsiyet rolü olarak anneliğin tanımını ortaya koyar.

Film boyunca anneliğin doğal ve içgüdüsel olmadığına, aksine toplumsal olarak inşa edilen ve ataerkil toplum yapısının dayattığı ve yeniden ürettiği bir olgu olduğuna vurgu yapılmakta. Film, her kadının anneliğe hazır olmayabileceğini ve her kadının anne olmasının zorunlu olmadığını belirtmekten çekinmez.

BU BABALAR NE YAPAR?

Film ayrıca kadının yanında erkeklik konumlarına da eleştirel bir gözle bakar. Baba karakteri olan Franklin'i çok az görürüz. Çocuğunun şiddet eğilimlerini fark etmeyecek kadar ilgisiz oluşu bu eleştirel bakışın bir göstergesidir. Franklin, Eva ile Kevin arasındaki tüm gerilimlerde Eva'yı suçlar; çözüm bulmak yerine çareyi boşanmayı teklif ederek kaçmakta bulur. Tüm bunlara rağmen önemli kararları alan yine erkektir, kadın bu kararları uygulamakla yükümlüdür. Eva'nın, istememesine rağmen Franklin'in başka bir şehirde büyük bir eve taşınma ısrarını kabullenmesi buna bir örnektir.

Filmde hiçbir kadının anne olmak zorunda olmadığına yapılan vurgu, toplumsal cinsiyet rollerini yıkmaya yönelik bir hamle olarak görülebilir. Ancak kurban/suçlu ikileminin iç içe geçtiği bir film olan "Kevin Hakkında Konuşmalıyız"ı izlerken ne Eva'yı kurban ne de Kevin'i suçlu olarak görmek doğrudur. Kevin da Eva da yaşadıkları toplumsal yapının bir parçasıdır ve bu toplumsal yapı onlara birtakım roller yüklemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerini tepetaklak eden film, baştan sona ancak toplumsal inşa süreçleriyle okunduğunda anlam kazanacaktır.

* Yararlanılan Kaynaklar: Uzm. Bermal Aydın, Yrd. Doç. Dr. Filiz Bilgin Ülken, 2015, "Bir Anne-Oğul Mücadelesi: Kevin Hakkında Konuşmalıyız Filminin Analizi", Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi

Yaşamı ile mücadeleyi harmanlamış bir güvercin

Didem ÇELİK / İstanbul

Bazı tarihler hayatımızda dönüm noktası olur, öncesini ve sonrasını ayrı tutarız artık. 10 Ekim de işte öyle bir tarih...

Öncesinde haykırdığımız 'barış'ı şimdi inadına daha gür bir sesle haykırıyoruz, yitirdiklerimizin seslerini seslerimize katarak. Acılarımızdan umut yeşerttik, direnç büyüttük. Umutlarımızı, direncimizi büyütmemizde hayatlarını kaybeden arkadaşlarımızın yoldaşlarımızın ailelerinin payının ne kadar büyük olduğunu geçtiğimiz günlerde izlediğim Elif belgeseli ile tekrar anladım. Öncelikle gözlerinden bile sakındıkları evlatları idi Elif, sonra en yakın arkadaşları, yoldaşları...

Biz 10 Ekim günü kimleri kaybettik? Bir eylem alanında omuz omuza aynı sloganları haykırdığımız, farklı illerde aynı amaçlar için mücadele ettiğimiz, bir vesile ile yan yana geldiğimiz, uzaktan göz kırıp gülümseyip el salladığımız, belki de hiç tanımadığımız, tanışmadığımız insanları kaybettik. Peki ya gerçekten kimdi yitirdiklerimiz?

Elif Ergezen ve Emre Kanlıoğlu'nun yönetmenliğini yaptığı Elif belgeseli vesilemiz oldu, Elif'i tanıma fırsatımız oldu. Ailesinden, arkadaşlarından, yoldaşlarından dinledik Elif'i. Ağabeyi Emre'nin (Kanlıoğlu) gözünden izledik. Kocaman gülümseyişini dinledik... Belgesel boyunca aklıma takılı kaldı, ağabeyinin evinde kalabalık bir arkadaş ortamında gülümseyerek bizleri izleyen Elif. Yaşamdaki küçük ayrıntıları kaçırmadan büyük bir ömür süren Elif...

Ne çok şey sığdırmış ömrüne dedim anlatılanları dinlerken. Ne çok hayata değmiş, ne çok öğrenmiş, ne çok öğretmiş... Ölümüne giderken bile öğretmiş, onca yılı deviren dedesine 'barış'ı, barış için gidilen yolun güzelliğini. Mesela hiç yalnız yürümemiş. Doğru bildiği, mücadele ettiği yolda yanına hep yeni yoldaşlar katmış. Onlarla büyümüş. İslanan küçük kedi yavrusunu da düşünmüş, direniş çadırındaki işçiye de, o işçinin imkansızlıktan özel ders alamayan yavrusunu da... Hayatına mücadeleyi katmış, mücadelesine hayatını.

Kocaman yürekli Öznur ablanın, çınar gibi dik duran Ümit ağabeyin Elif güvercini... Artık hepimizin barış güvercini...

Barış Belgeselleri Kolektifi'nin 10 Ekim'de kaybettiğimiz arkadaşlarımız, yoldaşlarımız için hazırladıkları belgeselleri muhakkak izleyin. İzleyin ki bizler kimleri yitirdik bilelim ve hiç unutmayalım.

Bir küçük ablalık müessesesi

Başak ÖZER
Marmara Üniversitesi

Hayatta bizlere atfedilen pek çok rol mevcuttur. Biyolojik cinsiyet kadın ve erkek olmak kadar basit bir kavram olsa da, toplumsal cinsiyet kavramı için aynı şeyi söyleyemiyoruz. Toplumsal cinsiyet bizzat içinde yaşadığımız toplum tarafından bize öğretilen, kadın ve erkek olmakla da çok büyük değişkenlik gösteren bir kavram. Bu yazıda toplumsal cinsiyete dayalı olarak bizlere atfedilen çeşitli rollerden birine değineceğim.

Doğumda kazandığımız biyolojik cinsiyet, doğduğumuz anda toplumsal cinsiyetle bir ömür boyu süren dinamik sürece giriyor. Erkek olduysak mavi, kız olduysak pembe tulumlarımız dahi hazır. Oyuncaklarımızdan tutalım da ebeveynlerimizin bizi seviş tarzına kadar her alanda ve zaman diliminde devam ediyor. Aslan ve ya prenses olmakla başladığımız, başlarda masum gibi gözüken bu süreç, zamanla dev bir sistem şuarsuzluğuna dönüşüyor. Bizler bu yazının selameti için birer prenses(!) olduğumuzu ve ilerleyen süreçlerde kardeşlerimizin olduğunu düşünelim. Kardeşimiz olduğu andan itibaren 'abla' oluyoruz ve açıkçası bu, başlarda fiyakalı bir söylem gibi geliyor.

BAKIM EMEĞİNİN DESTEK GÜCÜ!

Ablalık başlarda çok sevilse de zamanla kardeş bakımında anneye destek olma süreci başlıyor. Sokakta oynanan oyunun en tatlı yerinde az nefes almak isteyen annenin, "Kardeşinin altını değiştir" diye çağırmasıyla ablalığın diğer yüzü ile karşılaşılıyor. Yazının çok acımasız gözükmesini istemem ama işler masum bir alt değiştirme işleminden daha büyük bir hal alıyor. Öğle uykusunda sallamaktan tutun da yemeğini yedirme, sütünü içirme gibi faaliyetlerle ablalar da hane içi emeğe dahil oluyorlar. (Ayrıca abla olmasa dahi kız çocuklarının belli bir yaştan sonra ev işleri ile ilgilenmesi ve ev içerisinde üretilen emeğe dahil olması söz konusu.)

Yeniden üretim süreci içerisinde annelerimizin yardımcı aktörü ve zaman zaman başrol olsak da bakım emeği meselesinde işler daha da büyüyor. Eğer annelerimiz çalışıyorsa, yaz tatili boyunca tam gün, okul zamanı boyunca yarım gün kardeşlerimize bakmayı sürdürüyoruz. Örneğin okul çıkış saati kardeşi ile uymayan ablalar büyük zorluk çekiyor. Kardeşi

bekleme ya da ona yetişme, arkadaşları ile dolaşama, evde kardeşini yalnız bırakmamak için sosyal hayatından ödün vermek gibi birçok unsur mevcut.

AŞK BU DEĞİL!

Kardeşimiz büyüdüğünde ortaya çıkan bir sorun: Sevgi meselesi

Kadınlar ev içi emeği konusunda daima sevgi meselesi ile sınanmışlardır. Ev içerisinde üretilen emek kadının sevgisi ile orantılı olarak algılanmıştır. Çok güzel yemek yapan kadının yapamayan kadına göre eşini ve çocuklarını daha çok sevmesi söz konusu olabilir mi? Ürettiğimiz karşılıksız emeğin karşılığı teşekkürler olabilir mi? Ya da zaten işler yerine geldiği için, ellere sağlık olması?

Bir ablanın kardeşine duyduğu sevgi de onun ihtiyaçlarını yerine getirmesi ile ilgili bir durum değildir. Tam tersi onunla daha çok şey paylaşmak, onunla beraber yaşamaktır. Sırtında kardeşinin sorumluluğu olan çocuk önceliğini hep sorumluluktan yana kullanır. Fedakardır mesela, ama fedakarlık gerçekten olumlu bir sıfat mıdır? Değildir. Fedakar olmak durumunda bırakılmıştır ve bu bir sevgi meselesi değildir.

Annesi ve babası çalışan çocuklar bu durumda iç-

ten içe isyankar olsalar da bildikleri bir şey vardır ki, anne babaları çalışmak zorundadır ve başka seçeneği yoktur. Aslında bu yüzden belki de bu konuyu, bu kadar açık tartışma fırsatımız olmamıştır.

Sonuç olarak bakım emeğini kadınlar üzerinden görünür kılmak kadar, kız çocukları üzerinde de görünür kılmayı hedef belledim ve değinilen mesele de toplumsal roller bakımından hane içi görünmeyen emeğin ve karşılıksız bakım emeğini üreten 'bir küçük ablalık müessesesi' oldu.

BİZİM HİKAYE'DEKİ ABLA

Yazının başında toplumsal rollerden ve bu rollerin toplum tarafından öğretildiğinden bahsetmiştik. Toplumsal rolleri pekiştiren kurumlardan biri de medya, özellikle de televizyonlar ve diziler. Yazının bundan sonraki bölümünde daha somut olması açısından bir televizyon dizisinden kısa bir kesit ile devam edeceğim.

Shameless dizinin yerli versiyonu olan 'Bizim Hikaye' epey eleştiri ve çözümlemelere maruz kaldı. Benim değinmek istediğim nokta ise yerli versiyonda Filiz'e yüklenen ablalık rolü. Dizinin Amerikan versiyonunda esas kadın karakterimiz olan Fiona, kardeşleri için gerçekten çok fazla emek harcayan ve onları seven bir abla. Ama Fiona kardeşleri için elinden geleni yapsa da, kendi hayatını yaşayabildiği kadar yaşamaya çalışıyor. Zevk aldığı şeyler ve kardeşleri dışında kısıtlı da olsa bir zamanı var. Ancak yerli karakterimiz Filiz'in kardeşleri dışında tek sosyal hayatı erkek arkadaşı. Hatta esas oğlan da ablanın bu cefakarlığına aşık olduğunu söylüyor ilerleyen bölümlerde.

Shameless'da dizideki her bir kardeşin kendine özgü bir hayatta kalma ve yaşama biçimi varken, Bizim Hikaye'de ailede gerçekleşen her olaydan Filiz sorumlu. Filiz tam bir abla! Durun size daha bir çarpıcı örnek vereceğim. Dizinin yabancı versiyonunda ilk sezonlarda köşeye sıkışan esas oğlan, kadın karakterimizi de alıp kaçmak istiyor. Kadın karakterimiz bu fikri düşünüyor ve gitmek istiyor ancak fikrinden vazgeçiyor. Yerli versiyonda bu konuya ileride değinebilecekler mi bilemiyorum ama esas karakter kadına hiç bir şey söylemedi. Yani bırakın birlikte kaçmalarını, kıza sormadı bile. Büyük ihtimal sorma cesaretinde bulunsaydı ablamız ağzına geleni söyleyecek ve bir daha kendisi ile görüşmeyecekti. Diyeceğim o ki Fiona'ya kaçıp gitmek bir seçenek olarak sunulmuşken, Filiz için böyle bir seçenek olmadı.

GÜLSEREN

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar; Hayatımızda biriktirdiğimiz “ye-ni”lere bir yenisini daha eklediğimiz 2018’in bu ilk hafta sonu sabahına her nereden bakıyorsanız, oraya en güzel dileklerimizi, umut ve direncimizi göndererek hepinizi selamlıyoruz.

Yalnız değiliz üstelik. Yanımıza, Gülseren Teyzemin, hayata ve onun tüm getirdiklerine ısrarla yenik düşmemiş, eşsiz gülüşünü de aldık bugün. Hasta yatağından kalkıp yürüyememesine, akıcı konuşmasını yitirmiş olmasına rağmen tüm hikayesini, engin iyimser bakışlarına sığdırarak anlatan Gülseren Teyze...

Yedi çocuklu bir ailenin ikincisi olarak dünyaya gelmiş. Henüz çok küçük yaşta iken, babasının geçirdiği, bilmedikleri ağır bir hastalığa şahit olmuş önce. Hem işitmesini hem de konuşmasını kaybetmiş babası. Böylece de ailenin tüm sorumluluğunu üstlenmiş annesi. Köy yerinde, emek gücüyle kimseye muhtaç olmamayı, hayatı çekip çevirmenin anlamını çocuk aklına yerleştirmiş, ta o zamanlar. Gülseren Teyze’nin, o günlerden kalan en keyifli anısı ise, annesinin bahçe sulama işleri sırasında, akan suyun içine uzanıp uyumamış...

O toprakların yazgısı mıdır nedir, “çocuk gelin” adaylarından biri de Gülseren’dir. Daha 14 üne varır varmaz, akrabaları, onu oğullarına almak üzere gelir çıkarlar karşılırlarına. Eşinin ailesiyle tanıştırmak yani “görücüye çıkmak” için yerine getirilecek en önemli şart “başörtüsüdür” elbette. “Kayınpederin yanına yaşmaksız çıkılmaz” denilmiş kendisine. Gülseren, sessizce denilenleri yapar, imam nikahı kıyılır, yine sessizce odadan çıkarıldığında, ilk işi başörtüsünü çekip yere fırlatmak olur. Haykırışları arka odadan yükselirken büyüklerine ilettiği mesaj oldukça anlamlıdır... “Off artık ben, bir daha da evlenmem.” Uzaklara dalmış gözlerini çeviriyor yüzüne. Tamamlıyor cümlesini; “O kadar ki çocukmuşum...”

Yaklaşık dört yıl nişanlı kalırlar. İki ailenin karşılıklı pazarlık ve dayatmalarını, Gülseren’in annesi kazanır. Kızının, ayrı tutulan bir eve yerleşip yuva kurmasını sağlamıştır. Sıra, Gülseren’in çocuk yaşta tanık olduğu “kadın mücadelesini”, kendi yaşamında hayata geçirmeye gelmiştir. Bunun için ilk şart, elbette ekonomik bağımsızlıktan geçmektedir. Düzenli bir işi olmayan eşini ikna eder, otel sahibi uzak bir akrabayla görüşmeye giderler. Otelde çalışmasını kabul etmez kocası. Gülseren çabucak bulur çaresini. Yıkacak otel çamaşırları, eve getirilecek, yıkanıp ütülenecektir. Çamaşır makinesinin olmadığı evinde, kol gücüyle üstesinden geldiği işi, cümle aleme karşı gurur kaynağıdır artık.

ÖĞRENMENİN VE ÖĞRETMENİN KEYFİ

Gülseren, ilk çocuğuna hamileyken, eşini askere uğurlar önce. Yaklaşık iki yıl süren, “dar za-

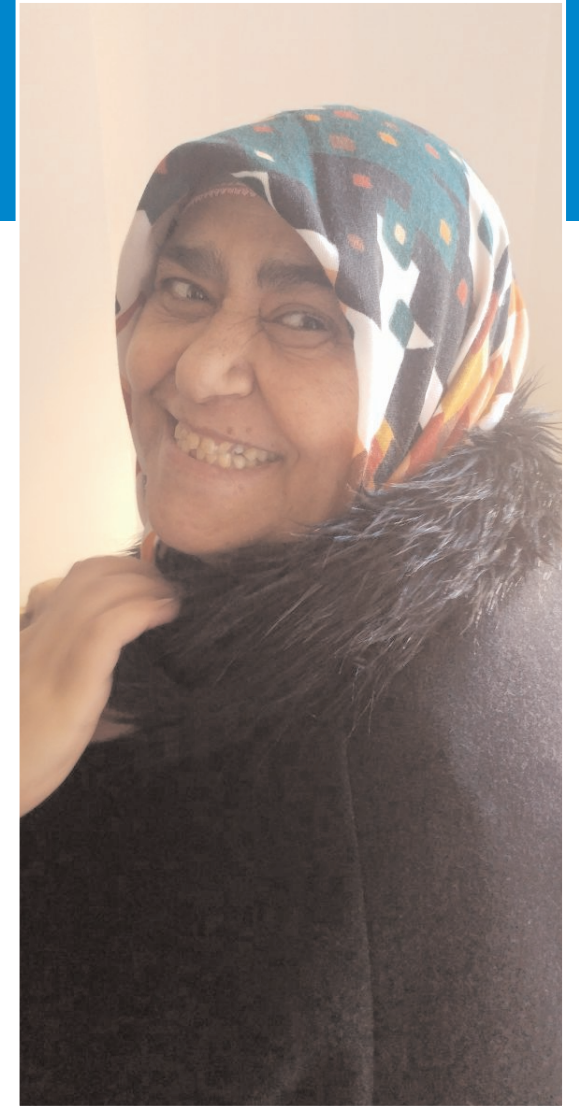

“Köy yaşantısına benzemez şehir hayatı. Burada her şey para” diye özetlediği şehir yaşantısında ürettiği alternatifleri tek tek ekliyor sonra. Dört kızını okuturken, küçük el işçiliğine de başlamıştır artık. Giyimden aksesuara, ev eşyalarından boncuk oyalara varana kadar ekonomik güce dönüştürdüğü her şeyi sıralıyor art arda...

manlarını” yaşarken, hem kendisi, hem de eşi için eğitim olanakları yaratmanın çaresini de kurmuş-tur kafasında. “Kışlık erzacağımızı, odunumuzu kömürümüzü hazır edip, üstüne de okuma yazma kursunu bi tamam edip bitirdim o sene” diye devam ediyor anlatmaya. Gülseren, eşine sunduğu destekle, önce ortaokulu, sonra da liseyi dışarıdan bitirmiş; hatta memurluk sınavlarına girmeyi bile başarmışlardır.

Derken, ilk tayin yeri Kars iline yolculuk başlar. Gülseren için, bambaşka bir dünyanın kapısı aralanmaya başlamıştır. Şehir yaşantısında, memur eşi olmak... Gülseren, hayatındaki bu anlamlı kazanımı, hiçbir zaaf ve özentisi ile gölgelememiş, azimle çabalamanın, üretmenin, paylaşmanın eşsiz keyfini yaşamış ve dokunduğu herkese yaşattır. Komşu sohbetlerinde tanıştığı okuma yazma bilen kadınlarla bilmeyen kadınları bir araya getirir, kurs programı hazırlarlar hep birlikte. Öğrenmenin keyfine, öğretmenin keyfini harmanlamışlar böylece.

Bir akşam sohbetinde, Gülseren ve eşi, arkadaşlarıyla kurulan “kooperatif” usulü ev almaya karar verirler. “Köy yaşantısına benzemez şehir ha-

yatı Meltem Hocam. Burada her şey para. Ekmeği bile evde pişiriyorum” diye özetlediği şehir yaşantısında ürettiği alternatifleri tek tek ekliyor sonra. Dört kızını okuturken, küçük el işçiliğine de başlamıştır artık. Giyimden aksesuara, ev eşyalarından boncuk oyalara varana kadar ekonomik güce dönüştürdüğü her şeyi sıralıyor art arda...

Kah gülerken, kah gözyaşıyla geçirdiği onca yılda evi de yapılır biter, çocukları da büyür gider Gülseren’in. Onca zaman içinde, ne kadın dayanışmasını, ne de emek ortaklaşmasını hiç terk etmemiştir. Yaşadığı bölge öğrencilerinin eğitimine katkı amaçlı kurulan kermeslere başkanlık görevi üstlenir Gülseren.

Yine bir kermes dönüşü evin kapısına vardığı sırada, geçirdiği beyin kanaması sonucu, Gülseren’de “inme” tablosu gelişir. Yoğun bakım, hasta-ne ve rehabilitasyon süreci birbirini takip eder sonra. Sohbetimizin sonunda, sınıksız buluşuyor ellerimiz. Beklediği soruyu yöneltirken kendisine, gururla parlayan gözlerini yöneltiyor yüzüne; benim nezdimde tüm kadınlara elbette...

“DİRENCİNİZİ KIRMAZIN, GÜÇLÜ OLUN KADINLAR, GÜÇLÜ OLUN...”

Yetişir mi sana sesim arkadaşım!

Emine YURDAKUL
Antalya

On üç yaşında evlendirilen, on dört yaşında anne olan bir kadın Ayşe. Adana'dan, İstanbul'a gelin olarak geldi. Eşi ile evlilikleri bir süre yolunda gibi gitti, ancak kocası bir süre sonra sürekli alkol almaya başladı. Kızları üniversiteyi kazandığı için onunla birlikte Antalya'ya geldiler. Zaten kocasının İstanbul'da devamlı bir işi olmadığı için 'Belki şehir değiştirmek iyi gelir' diye düşündü. Fakat, yaşantıları hiç de düşündüğü gibi gitmedi. Kocasını daha fazla içti. Ayşe hakaretlere, aşağılamalara, şiddete maruz kaldı.

Maddi sıkıntılar artınca çalışmaya başlayan Ayşe, işe girdikten sonra kendine daha fazla güvenmeye başladı. "Bir nebze de olsa nefes aldığımı hissediyorum" diyordu. Ayşe, kızının üniversiteyi bitirmesi için yaşadıklarına sabretti. Defalarca karakola gidip şikayetçi olmayı düşündü, fakat yapamadı. Kızı aklına geldi, kocasının "İkinizi de öldürürüm" tehditlerini hatırladı. Koruma altında bile kadınların öldürüldüğünü görerek kaygı duydu. Sonra beklediği gün geldi ve kızı mezun oldu. Ayşe, çok sevdiği işi ve çalışma arkadaşlarını bırakmak zorunda kalarak kocasına haber vermeden kızı ile birlikte Anta-

ya'dan göç etti.

Evet, Ayşe ile birlikte iş arkadaşlığı yaptık. Fakat, onun sorununa burada bir çözüm bulamadık. Keşke onun için burada bir şeyler yapabilesek ve yine beraber olabilseydik.

Gittikten bir süre sonra beni aradı Ayşe, kızı henüz iş bulamamıştı. Resmi bir kuruma ya da sigortalı işe de girmek istemiyorlardı. Bir kayıtları olsun istediklerini, kendisi ev işlerine giderek yaşamlarını sürdürmeyi devam ettirdiklerini anlatıyordu. Ayşe, bir kaçak gibi yaşamak zorunda ve her gün öldürülme korkusu ile evden çıkarak gidiyor işe. Hiç de istemediği halde kalkanı olsun diye tesettür kıyafet giyiyor.

Ayşe'nin sesini duymak beni çok rahatlatmıştı. Ama hep yüreğim ağzımda, bir gün gazetelerin üçüncü sayfasında Ayşe'nin öldürüldüğü haberini okumak düşüncesi beni korkutuyor. Ancak şimdi yapacaklarımız için geç sayılmaz. Ona tekrar ulaşma şansı bulursam, yalnız olmadığımı ve elimizden ne geliyorsa yapmak istediğimizi söylemek ve bu konuda onu ikna etmek istiyorum.

Ayşe'ciğim, sesimiz sana ulaşsın. Senin için çok endişeliyim. Yan yana duran biz kadınlar, yalnız değiliz! Biliyorum, birçoğumuzun hemen yanı başında Ayşe'ler var, onları yalnız bırakmayalım. Sorunlarını yanı başımızdayken çözmeyle çalışalım.

Ağır olan yaşamlarımız değil sustuklarımızdır

Huriye TOZLUYURT
Antalya

Kapitalist sistem biz kadınları meta olarak kullanarak "olmamız gereken kadın"ı dayatıyor. Güzel kadın, sıfır beden kadın, balık etli kadın...

Peki, öyle mi olmak istiyoruz? Bu güzellik algısı bizi mutlu ediyor mu? Hayır, olması gereken kendi bedenimizde mutlu olabilmektir.

Güzelliğin piyasalaşmadığı, kilolu ya da zayıf; kendi isteklerimiz ve sağlığımız doğrultusunda hareket etmeliyiz.

Şimdi sizlere bir kanalda yayımlanan "Ağır Yaşamlar" programından bahsetmek istiyorum. Bu programda 300 kilo ve fazlası insanların ölümle burun buruna yaşarken neden ve nasıl bu hale geldikleri anlatılıyor. İzlerken özellikle kadınların hikayesi dikkatimi çekiyor.

Yemek bağımlısı, yataktan kalkamayan, kendi ihtiyaçlarını gideremeyen kadınları izlerken "İnsan nasıl böyle bir kötülük yapar kendine" diyorsunuz. Organ yetmezliği ve nefes darlığı gibi birçok sağlık sıkıntısı yaşayan, ölümle burun buruna olan insanların yaşamına tanık oluyorsunuz.

Program, başvuru yapan kadınların, artık normal bir hayat sürmek isteyenlerin uzun ve meşakkatli sürecini anlatıyor.

Birçoğu doktorun verdiği talimatla, önce kendi iradesiyle ayda on kilo veriyor sonra mide küçültme ameliyatı...

Fakat kilo verdikçe psikolojisi bozulan kadınlar oluyor. İnanılmaz bir kaygı ve endişe içinde oluyorlar. Kilo verdikçe mutlu olmaları gerekirken daha da mut-

suzlaşıyorlar. Durumun "bilinçaltı sebeplerden" kaynaklandığı ortaya çıkıyor.

İşte burada çok çarpıcı gerçeklerle karşılaşırız. Psikiyatr görüşmelerinde kadınların çocuk ve ergenlik döneminde yaşadıkları taciz ve tecavüz sonrasında kendilerini yemek yemeye verdiklerini öğreniyoruz. Kilo aldıkça vücutlarını kendilerine siper etmişler, "Kimse beni beğenmesin ve dokunmasın" algısı ile...

Yine bir bölümde küçük yaşta tacize uğrayan bir kadın aynı sebeplerle kendini yemek yemeye vermiş. Diğer kadınlardan farkı bu kadın kilolarıyla barışık hatta mankenlik yapmış ve kilolu mankenler derneği kurmuş. Mankenlik yaptığı zamanlar da kilolu kadınlardan hoşlanan bir adamla tanışıyor ve evleniyor. Zamanla kiloları onu yatağa mahkum hale getiriyor.

Artık yürüyemiyor, çocuğu ile ilgilenemiyor, günün yirmi dört saatini yatakta geçiriyor. Organ yetmezliği baş gösteriyor. Artık yaşamı riske girince de "Ölmek istemiyorum" diyerek doktora gidiyor. Ameliyat oluyor, zamanla kilo da vermeye başlıyor. Ancak bu sırada kocası kadını terk ediyor. Sebebi ise onun kilolu halini sevmesi imiş...

İzlerken diyorsunuz içinizden "Keşke zamanında anlatabilseydin yaşadıklarını. Yardım alsaydın. Bu senin suçun değildi sonuçta."

Bu yazıyı da bir daha bu zulmü kimse kendisine yapmasın diye yazıyorum.

Ne ölümüne zayıf, ne de ölümüne kilolu olmaya karşı, olması gereken kadına da susturulmak istenen kadına da izin vermeyin.

Ağır olan yaşamlarımız değil yaşadıklarımız ve sustuklarımızdır.

İkinci baharı bu kadınlarda buldum...

Yıllarca hayalini kurduğum emekliliğe sonunda kavuştum. Bir süre sonra canım sıkılmaya başladı. Kendi kendime sordum, neden kadınların mahallelerinde uğraşacak, birlikte bir şeyler yapacak yerleri yok? Şehir merkezlerinde birçok yer var, kurslar falan... Ama mahalleden dışarıya çıkmak hem zaman alıyor hem de yol parası falan derken gitmek zorlaşıyor.

Bir gün yürüyüşten dönerken yol üstünde Kızkardeşim Kadın Dayanışma Derneğinin tabelasını gördüm. İçeri girdim, dernektekiler beni öyle karşıladılar ki sanki hepsini daha önceden tanıyormuşum gibi hissettim. Biraz çekinmiştim girerken; kimdi bu kadınlar, neden burayı açmışlardı... Tanıdıkça çok sevdim, dedikodu yok, yarış yok, hep "Neler yapabiliriz birlikte?" diye düşünüyor ve konuşuyorlardı. Derneğin kirasını ödemek için de çeşitli işler yapıyorlardı. Manti yapıyorlardı, ben de yardıma gittim, Türkülerle, şarkılarla, dertleşerek mantı yapıyorduk.

Bir hoca eşliğinde koro çalışması yapıyorlardı, ben de katıldım. Türküler söylemek ayrı bir duygu, dinlendiriyor, dertlerini unutturuyor. "Müzik ruhun gıdasıdır" derlerdi, doğruymuş.

Sonra "Drama kursumuz var, gel" dediler, gittik arkadaşlarla. Drama neydi bilmiyordum, hocamız önce anlattı, sonra çalışmaya başladık. Çok zevkliydi birlikte oynamak. Kendimizi ifade etmek zormuş meğer. Dramada kendimizi ifade ettiğimizi fark ettim.

Drama hocası "Bir tiyatro grubu kuralım" dedi, bizi seçti ama ben hiç yapacağımı düşünmüyordum. Her hafta çalışmalarımız devam ediyordu. Çok tiyatroya da gitmemiştik.

Sahne yoktu. Dernekteki arkadaşlarımız "Derneğe sahne kuralım" dediler. Tahta paletler buldular, altına tahta koydurttular, üstüne halı serdiler, "İşte size sahne" dediler. Ev havası verdik ve orada çalışma yapıyorduk. Yeter ki kadınlar istesin, mutlaka gerçekleştirir. Bunun doğru olduğunu daha çok anladım.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü yaklaşıyordu, o gün bu oyunu dernekte oynayalım, günün anlamını da anlatan bir konuşmayla pekiştirelim istedik.

Hazırlıklarımızı yaptık heyecanla. 25 Kasım akşamı heyecandan titriyorduk. Derneğe kadınlar gelmeye başlamıştı, eşlerimiz de geldi izlemeye. Elli kişi sığmıştı derneğimizin küçük salonuna. Ve oynadık. Çok beğenildi oyunumuz, ayakta alkışladılar ve kutladılar.

Dernek yönetimindeki arkadaşlar bu oyunu bir tiyatro salonunda oynamamızı istediler ve bir tiyatro salonu tuttular. Şubat 2018'de oynayacağız "Kozalar" oyununu. Şimdiden heyecan bastı bizi, tabii dernekteki arkadaşları da. Hepsi ayrı ayrı güzel arkadaşlarımla, onlarla çok mutluymuş bu derneğe emek veren ve kuran kız kardeşlerime teşekkür ediyorum.

İyi ki varlar.

Elif TAŞTEKİN
ANKARA

Mahallemiz için mücadelemiz devam edecek

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Geçen ay mahallemizde yapılmak istenen kentsel dönüşümüne karşı kadınlar olarak nasıl mücadele ettiğimizi, nasıl mahallamize sahip çıktığımızı anlatmıştım.

Bizler İstanbul'un orta yerinde resmen köy hayatı yaşıyoruz. Mahallemizde fakirliğin ne aşamada olduğunu yaptığımız ev ziyaretlerinde anladık. Her çaldığımız kapı açıldığında değişik manzaralarla karşılaşılırdık. Gittiğimiz evlerde astım, koah ve akciğer hastası olanlar o kadar fazlaydı ki! İnsanların sağlığı taş ocaklarından dolayı ne hale gelmişti. Bir de her 10 birinde mutlaka bir engelli vardı.

Bu kadar zorluğun üstesinden gelmeye çalışsana yine kadınlardı. Küçük hayalleri vardı kadınların. Küçük bir evleri olsa yeterdi. Ancak kentsel dönüşüm o küçük hayallerini de alacak-

tı ellerinden.

Dernek kurduğumuzdan da bahsetmiştim yine önceki mektubumda. Dernekte en çok çalışan da yine kadınlar ve gençler oldu. Sultangazi Kent

Savunması olarak sağlıklı yaşam hakkımızı gaspeden, doğayı ve çevreyi yok eden taş ocakları ve beton santrallerine karşı durmak için toplandık. Belediye yetkilileri kendi yetki sınırları içinde bulunan bu işletmecilerin çevreye ve insan sağlığına zarar veren faaliyetlerini durduracaklarını söylemelerine rağmen verdikleri sözleri yerine getirmediler. Biz ise kadını, erkeği, genci, çocuğu olarak mahallemize, çevremize, doğamıza ve kentimize sahip çıkmak için mücadelemize devam edeceğimizi söylüyoruz. Taş ocakları ve beton santralleri kal-kana kadar da devam edecektir mücadelemiz.

Ayten UNAY
Sultangazi / İSTANBUL

Çocuğumu özel okula göndermek zorundayım, peki neden?

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Öncelikle kendimi tanıtayım. İki çocuk annesiyim, ev kadınıyım. Yaklaşık 15 yıldır İstanbul'da yaşıyoruz. Şartlardan dolayı memleketimizden ayrıldık, buraya yerleştik.

Çocuklarımdan biri ilkokul ikiye, diğeri lise birinci sınıfa gidiyor. Benim de bir veli olarak söylemek istediklerim var. Eğitim, yaşamın en önemli unsuru. Biz de yaşadık öğrenciliği. Çocuk iyi bir eğitim almalı. Eğitim eşit olmalı, herkes aynı düzeyde eğitim alabilmeli, parasız olmalı diyoruz. Ama ülkemizde eğitim, iktidarlara bağlı. İktidar değiştiğinde arkasından müfredat da değişiyor.

AKP döneminde ise eğitim yap-boz tahtasına çevrilmiş durumda. Düz liselerin kaldırılması doğru bir yaklaşım bana göre. Gençler için hayat uyumak, ders çalışmak, yemek yemekten ibaret değil. Sosyal aktivitelerden uzak kalınca, hele bir de ergenlik dönemi eklenince çocuklar iyice bocalıyor.

Sistemin bu hale gelmesi binlerce öğrencinin boşa kalması, özel okullara ilgiyi artırdı. Özel okullardaki imkanlar maalesef devlet liselerinde yok. Ülkemizde eğitime harcanan para Avrupa'da harcananın dörtte biri. Okul-

larda çalışan personelin, velilerin desteğiyle sözleşmeli olarak alınması, dahası yeterince personel olmaması, çocuklarımızın sağlıklı bir ortamda eğitim görmemesi, devletin eğitime verdiği önemi ortaya koyuyor.

Ben de bir anne olarak devlet okullarındaki yetersizliklerden dolayı, istemeyerek ve zaruri ihtiyaçlarımızı kısip imkanlarımızı zorlayarak çocuğumu özel okula göndermek zorunda kaldım. Bu durum da sınav sistemiyle çocukların bilgi ve birikimlerini birkaç saate sıkıştıran, binlerce öğrencinin birçok alanda sıfır çektiği sınavla övünenlerin eğitime ver-

diği değeri ortaya koyuyor. TEOG'u kaldırıp yeni sınav sistemi getirerek çocukların kafasının iyice karışmasına sebep oldular. Yeni sınav sistemini kimsenin doğru dürüst bilmediğini diğer velilerle görüştüğümde görüyorum. Kafaları çok karışmış durumda.

Son söz olarak ise şunu diliyorum: Herkes bilimsel, parasız bir eğitim.

Fatma AYDOĞDU
Bahçelievler / İSTANBUL

Ayrımcılığa karşı

bir okuma-yazma

hikayesi...

Elif Ekin SALTİK
İstanbul

Asel ile Türkan'ın evinde tanıştık. Henüz 13 yaşında. Beş altı yıl önce Suriye'deki savaş nedeniyle ailesiyle birlikte Türkiye'ye gelmiş. Annesi ve babasıyla Gazi Mahallesi'nde yaşıyor.

Asel'in çok düzgün Türkçesi hemen dikkati çekiyor. Aile Kürt ama birbirleriyle genelde Arapça konuşuyorlar. "Türkçeyi nasıl öğrendin" diye soruyorum. "Çalıştığım yerlerde öğrendim" diye yanıtlıyor. Suriye'deyken sadece babası çalışmış. Babasının taksi şoförü olarak kazandığı paranın kendilerine yettiğini söylüyor. Burada ise inşaat işçiliği yapıyor ve elbette kazandığı ile tek başına evi geçindirmesi mümkün olmuyor. Gazi Mahallesi'nde 1+1 eve 700 lira kira veriyorlar. "Suriye'de kalsaydım okula devam etmek isterdim" diyor Asel, "Burada ise okumak yerine çalışıp aileme yardım etmek istedim."

Asel, annesiyle birlikte mahallede bir tekstil atölyesinde singer-overlokçu olarak çalışıyor. İşyerinden ve çalışma koşullarından bahsediyoruz biraz. "Benim gibi küçük yaşta başka işçiler de var atölyede. En küçüğü 8 yaşında, savaşta babalarını kaybetmiş üç erkek kardeş var mesela. Kuzenim de bizim atölyede çalışıyor. Daha başka çocuklar da var, Suriyeli hep. Ama hepsiyle konuşmuyoruz. Kimi konuşmak istemiyor."

Çalışma saatleri çok uzun; sabah sekizden akşam yedi buçuğa kadar sürüyor. Bazen sekize, dokuza kadar çalıştıkları da oluyor. Aldıkları ücrete yemek dahil değil. Yemek işini de öğle arasında eve giderek çözdüklerini belirtiyor. "Türkiye'de çalışma koşulları çok zor. İşyerinde biriyle konuşamıyoruz bile. Paydosa 15 dakika kala lavaboya gitmek

istediğimizde göndermiyorlar" diyor. Suriyelilerin Türkiye'de karşılaştığı ayrımcı tutumlar çok üzüyor Asel'i. "Burada ne işiniz var, gidin kendi ülkenizde yaşayın" gibi sözlerle karşılaştıklarını söylüyor. İşyerinde karşılaştığı ve onu çok etkileyen bir olayı aktarıyor sonra: "Çocuk işçilerden birine, işyerinin sahibinin kardeşi ve makinecilerden biri bir iş getirmesini söyledi. İşçi de 'Bir saniye' dedi. 'Sen nasıl bir saniye dersin' diye çocuğu dövdüler. Gözünü morarttılar. Annem kurtardı ellerinden. Afganistanlı, Pakistanlı işçiler ise sadece güldüler, izleyerek."

ANLAMADIĞIMDA KENDİMİ KÖTÜ HİSSEDİYORDUM

Türkçe okuma yazmayı öğrenme çabasının nedenini soruyorum. "Bazı kişiler Türkçe bilmediğim için kağıda yazılar yazıyordu, sonra da 'Bak üzerinde yazıyor, oku' diyorlardı. Ben başkalarına okutmak zorunda kalıyordum, onlar da bir süre sonra beni başlarından savmaya başladı. Bu nedenle okuma yazmayı öğrenmek istedim. Okuma yazmayı öğretecek kimse yoktu, öğrenmek açısından umudum da yoktu, çünkü Arapçayı bile o kadar iyi bilmiyordum" diyor.

Evinde bulduğumuz Türkan öğretmiş ona Türkçe okuma yazmayı. Öğrendikten sonra kendine güveninin geldiğini belirten Asel, başından geçen bir olayı şöyle anlatıyor: "Bir gün eczaneye ilaç almaya gittik. Eczaneye bir Suriyeli geldi. Eczacı ile

anlaşamadılar tabii. Ben orada tercümanlık yaptım. Bu beni çok mutlu etti. İnsanlara yardımcı olmanın çok güzel olduğunu öğrendim. Öğrendiğim şeyleri başkası ile de paylaşmak istiyorum. Karşı taraf bir şey söylediğinde sen onu anlamadığın zaman insan gerçekten kendini çok kötü hissediyor. Ben bunu çok hissettim. O yüzden insanlara yardımcı olmak istiyorum."

Suriye'den savaş nedeniyle Türkiye'ye gelen, Türkiye'de de türlü ayrımcılığa maruz kalanlardan biri Asel. Kağıtlara yazılan yazıları okuyabilmek için Türkçe okuma-yazma öğreniyor.

UTANMAYACAK MISIN BİZİMLE GEZERKEN?

ONA Türkçe öğreten Türkan teyzesiyle nasıl tanıştıklarını soruyorum. Türkan anlatıyor: "Evlerimiz cam cama bakıyor. Camı açınca apartmanın ara boşluğundan kötü kokular geliyordu. Temizlemeye indim ben de. Temizlerken kadının biri camı açtı ve çok güzel kokulu bir çöp poşeti attı aşağı. Tabii Türkçe konuşamıyordum, ben teşekkür ettim ona, oradan bir yakınlık doğdu. Zaman içinde camdan cama konuşmaya başladık. Asel'i çağırıyordum arada eve. Asel ve ailesiyle birlikte dışarı çıkıyor, parka gidiyorduk. Bir gün 'Haydi parka gidelim' dediğimde Asel bana, 'Türkan teyze hiç utanmayacak mısın bizimle gezerken' dedi. Çalıştığı yerlerde bazı insanlar onlara selam vermemek için yolunu değiştiriyor, kötü davranıyormuş..." Asel giriyor araya, "Türkan teyzeyi o zaman tanı mıyordum, sadece bizi mutlu etmek için öyle bir şey yaptığını düşünüyordum."

Türkan, Asel'in isteği üzerine, öğretmen arkadaşlarından da yardım alarak, ona Türkçe okuma yazmayı öğretmeye başlamış ona. Her gün evlerine gitmiş. Bazen okuma parçalarının fotoğrafını çekip gönderiyormuş Türkan'a. Sonra da okuduğu parçanın ses kaydını... Türkan da fotoğrafla ses kaydını takip ederek Asel'in yanlışlarını düzeltiyormuş.

Şimdi de Asel'in annesi, Türkan'la sohbet edebilmek için, Türkçe öğreniyor.